

بازە مەزنەکانی گەردوونناسی

د. وریا عمر امین

Facebook: Waria Omar Amin
Email: wariaamin@gmail.com
Viber/ WhatsApp: 07508171937
Mobile: 07508171937/ 07736767391
Blogsite: <http://wariaomaramin.blogspot.com>

ههولیر | کوردستان

2022

بازە مه زنه كانی گهردوونناسی

د. وریا عمر امین

ههولیر | كوردستان

2022

- ناوی کتیب: بازه مه زنه کانی گهر دوونناسی
- نووسەر: د. وریا عومەر ئەمین
- دیزاینی بهرگ و ناوهوه: سومه ییه مورادی
- چاپی کۆمپیوتەر: پرزگار عومەر ئەمین
- بلأو کراوهی: زانکۆی جیهان
- چاپ: چاپی یه که م (2022) هه ولیئر
- تیراژ: 1000

له بهرپۆه به رایه تی گشتیی کتیبخانه گشتییه کان | وهزاره تی رۆشنبیری
ژماره ی سپاردنی (251) ی سالی (2022) ی پیدراوه

پیشکشہ بہ
گیانی پاکی خوشکی خیر لہ خونہ دیم
ٹاہہ نگ عمر امین

سىژوان

دواى دامرکانى پشکۆى خۆرنشيين
تاراي رەش ئەکشى له پيرۆزهى شيين
مرواربييه كان ... ئەکهونه دزه
زەميين ئەپژئينن به نمەى بزە
له تهک مانگى نوئى .. هى گەش و درشت
ئەبنە ملوانکەى گەردنى سروشت
ئەم رەشبه له که ئەفسووناويه
ژوانى نهئيينى بوون و جوانييه
نارى تۆش ييکى له و گەوهه رانهى
هۆشبه ستى نازى ئەم ئيوارانهى
که چرۆکانم بۆت ئەجرويئن
شنه کانى سۆز به ره و تۆم دينن
پوويان تينه که م له وئى ئەتبينم
ليتان ئەبيستم ئاوازي ژينم

وريا عمر امين

ناوەرۆك

- 6 ..... پېشەكى
- 9 ..... سەرەتاكانى گەردوونناسى
- 11 ..... خولى ساروس
- 12 ..... تاليس
- 14 ..... كېشەى خرىپى ئەرز
- 16 ..... ئىراپتۆستىنس چۆن قەبارەى ئەرزى پىوا؟
- 18 ..... ئەرىستارثۆسى سامۆسى
- 20 ..... بتلىمۆس
- 20 ..... نىكۆلای كۆپرىنىكەس
- 21 ..... گەشتەكەى ماجەللان و نەمانى گومان لە خرىپى ئەرز
- 22 ..... گىۆردانو برونو
- 23 ..... داھىئانى تەلىسكۆب
- 23 ..... گالىلو
- 24 ..... يەكەم تەلىسكۆبى ئاسمانى
- 25 ..... تەلىسكۆبى ھابل
- 26 ..... تەلىسكۆبى جېمس وېب
- 27 ..... سپۆتنىك - 1: داگىركردنى ئاسمان (1957)
- 28 ..... يورى گاگارىن - يەكەم مړۆف فرىيە بۆشايىي ئاسمان
- 30 ..... نىشتن لە سەر مانگ
- 32 ..... دەسكەوتە گرنگەكانى گەردوونناسى لە كۆپرىنىكەسەو تائىستا
- 35 ..... كلكدارى ھالى
- 43 ..... نامەيەكى سامناك لە ژيانىكى ترەو
- 47 ..... ئايا بوونەوهرى ترسەردانى ئەرزىان كىدوو؟
- 49 ..... تەنەفرىو نەناسراوكان
- 50 ..... پۆزگىران و دەسكەوتى مەزن
- 58 ..... ھەسارەكان
- 61 ..... خشتەى پۆز گىرانەكانى سەدەى 21
- 94 ..... خشتەى مانگ گىرانەكانى سەدەى 21
- 100 ..... سەرچاوەكان
- 101 ..... ژياننامە (پروفىسۆر د. وريا عمر امين)

پيشه کی

له مه لا مه زبووره يان پرسى: كه مانگى نوئ
هه لدئ كوڤنه كه چيى به سه ر دئ؟ وتى:
له تله تى ده كه ن و له ته كان ده كه ن به ئه ستيړه .

داستانى مروڤ و ئاسمان كوڤنترين و دريژترين و به په ناو پيچترين و سه يرترين
و به تامترين و فره وانترين و ترسناكترين و خويناويترين و پاكترين داستانى
بوون و مروڤه . سه رگوزشته ي ئه و عيشقه (هه تايى) يه يه كه له و پوژده دا ده ستي
پئ كرده ، بوون و ژيان و مروڤى تيدا په يدا بووه ، له و پوژده شدا ته واو ده بي
و ده بريته وه كه مروڤ و ژيان نامينن .

ببركردنه وه له جوانى و ئالوژى و مه زنى و پيكوپيكي و سه يريى ديمه ن و
پووداوه كانى ئاسمان تووى خوښه ويستى له دل و دهر ووندا ده روپنن .. شوين
بو پك و كين و ده غه ز ناهيلن .. هيمنى و ئاسايش و مروڤايه تى ده بنه سيماي
هه لسوكه وت و په وشتمان . هه موو جوړه سنووريكى نيوانمان ده پچرپنن .. له
مه زنى بوون و سروشتدا بچووكيى خو مان و هيچيى ژيان به دى ده كرى . به مه

له خۆمان دهگهين و خۆمان دهناسين و نرخى خۆمان دهزانين و دهركى پله و شوينمان له م سروشتهدا دهكهن.. له ژيان دهگهين و چيژى لئ وهردهگرين و رووه گهشه راستهقينهكهى دهبينين و بۆ يهكتر دهگريين.

ميژووى بيركردنهوه له لوغزى بوون لهو سهردهمهوه دهستى پئ كردووه، كه مرؤف تيدا ئەم پرسيارانهى ئاراستهى خۆى كرد: من بۆ هه م؟ چۆن و كهى پهيا بووم؟ سروشت چيه؟ چۆن و كهى پهيا بووه و بۆ ههيه؟. به م جوړه بير كردنهوهيه دهركاى ئاسۆيهكى بئ پايانى مهترسى و سامناكى له بهر دم كرايهوه، ئەنجامهكهى داھينانى ئەفسانه بوو پهناى باته بهر بۆ ليكدانهوهى مهسهلهى بوون و ديارده و پروداوهكانى سروشت. خواوهنديكى بۆ هه ر دياردهيىكى ئەم سروشته دانا. بهلايهوه هه ر دياردهيىك و پروداويىك له ژيئر ئارهزوو و ويستى ئەو خواوهندهدا روو ددا. سهدان هه زار ساليش تپهپرى مرؤف هه ر به م بۆچوون و پيڤهوه لوغزى بوونى ليكدهدايهوه و خۆى دلنيا ئە كرد .

بيركردنهوه له بوون و سروشت و دياردهكانى له سه ر بنه مايىكى دوور له خه رافات و خه يالى پر و پوچ له سه دهى شه شه مى پيش زايين له گريك سه رى هه لدا . ميژووى راستهقينهى مرؤف، ميژووى په ره سه ندى رادهى بيركردنهوه و زياد بوونى زانياريه تى ده ربارهى نهينيه كانى سروشت. جياوازي ئيمرؤ و دوينى له وه دايه ئيمرؤ زياتر له دوينى و دوينى زياتر له پيڤى ده زانين. ئەم جياوازيهيه ميژووى راستهقينهى مرؤفه . به راوورديه كى ئيمرؤ و سه د سال پيش ئيمرؤ ده رى ده خات چ گۆراني به سه ر جوړى په يوه ندى نيوان مرؤف و سروشتدا هاتوو . فرينى مرؤف ته نيا له ئەفسانه كانا ده بيسترا كه چى ئيمرؤ مرؤف نه ك هه ر كردى به راستى به لكو توانى له سه ر مانگيش بنيشى و سه دان مليون سالى تيشكى قولايى ئاسمان بسمى و ينه ي پروداوه كانى بگري و په يوه ندى نيوان به شه كانى ده ست نيشان بكات .

هه‌وڵدانی مرۆف بۆ به‌کار هێنانی هێز و دیارده‌کانی سروشت بۆ به‌رژه‌وه‌ندیی خۆی رۆڵێکی بالای گێرا له ئاشکرا کردنی گه‌ڵی له نه‌هێنییه‌کانی . به‌ سایه‌ی تیکۆشانه‌تی هه‌زاران پرسپاری سه‌ر سوورپه‌ینه‌ر که هیچ وه‌لامیان نه‌ بوو ئیمپرو بوونه‌ته زانیاریی باو.

چه‌ندی پێ چوو تا مرۆف زانی شیوه‌ی ئەم زه‌مینه‌ی له سه‌ریایه‌ چۆنه و شوینی له گه‌ردووندا و په‌یوه‌ندیی له گه‌ڵ هه‌تاو و مانگ و هه‌سار و ئەستیره‌کاندا چیه ؟ ئەمه‌ چیرۆکیی یه‌كجار دوور و درێژ و پر کاره‌سات و خویناوییه . میژوووه‌که‌ی لاپه‌ره‌ییکی گه‌شی تیکۆشانی مرۆفه له پیناواسینی خۆی . هه‌موو لقه‌کانی تری زانست به‌م جوړه .. هه‌ر یه‌که‌ چیرۆکی تایبه‌تی خۆی هه‌یه .. هه‌مووش یه‌ك ئامانجیان هه‌یه و یه‌ك ده‌گرنه‌وه و له یه‌ك ده‌که‌ن و پیکه‌وه داستانی زانست پیک ده‌هینن .

ئەم کتێبه‌ کۆکردنه‌وه و لیکدانی هه‌ندی له وتاره‌کانمه که کاتی خۆی له رۆژنامه و گۆفاره‌کاندا بلاو کراونه‌ته‌وه ، چه‌ن لاپه‌ره‌ییکی کورتی داستانی مرۆف و ئاسمان ده‌خاته پوو.

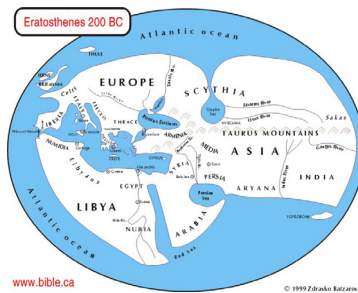
سوپاس بۆ سه‌رۆکی ئەنجومه‌نی زانکۆکانی جیهان (د . نه‌زاد یه‌حیا باجگر) که ئەم کتێبه‌ی له سه‌ر ئەرکی زانکۆی جیهان چاپکرد .

وریا عمر امین

2022 /1/ 1

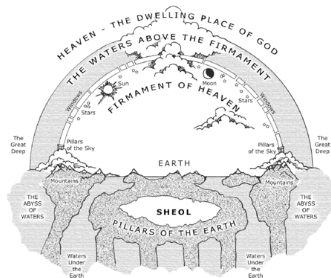
سهره تاکانی گهردووناسی

مرۆف هه‌میشه به چاو و هه‌ست و دلێکی پر له گومان و مه‌ترسی و خوښه‌ویستی و ریز و سه‌رسوپرمانه‌وه سه‌یری ئاسمانی کردووه و دیارده‌کانی لیک داوه‌ته‌وه . کۆنینه‌کان هه‌ر وای بو ده‌چوون که زه‌مین ته‌ختیکی پان و به‌رینه له‌سه‌ر چه‌ند ئه‌ستوونده‌ییک وه‌ستاوه، به‌ زیی ئۆکیانووسی مه‌زن ئابلۆقه دراوه .

نەخشە‌ی زه‌مین 200 سا‌لا پێش زایین

ئاسمانیش گومه‌زیکی گه‌وره‌یه له که‌ره‌سه‌ییک‌ی شینی پیروزی پاکی بیگه‌رد دروست کراوه، ئه‌ستیره‌کانی وه‌ک چرا پیوه لکاوه . به‌ رۆژ تیشکی هه‌تاو پووناکی ده‌کاته‌وه و شینییه‌که‌ی ده‌رده‌که‌وئ . . شه‌وانیش که‌ رۆژ ئاوا ده‌بێ و تاریک دادی‌ت، ره‌ش هه‌لده‌گه‌رێ و ئه‌ستیره‌کان ده‌رده‌که‌ونه و ده‌دره‌وشینه‌وه .

نەخشە‌ی گه‌ردوون به‌ پێی بۆچوونی کۆنینه‌کان

کۆنینه کان بۆ سەدان ھەزار سالیڤ ديارده و جوولەي کەرەسە ئاسمانیەکانیان بە ئەفسانە لیک دەدايەوہ . نەیاندەزانی خۆر کە ھەموو پوژ ھەلدی و ئاوادەبیئەوہ لە کوپوہ دی بۆ کوئی دەچئی و چۆن دیتەوہ! ئایا ھەمان خۆرە دیتەوہ یا ھیتەرە؟ نەیاندەزانی بۆ و چۆن مانگ کە ھەر 28 رۆژ جارئ وەک کەوانە لە ئاسۆی پوژ ئاوادا دەرەکەوئی و بەرە بەرە گەرە دەبیئ تا پەر و خر دەبیئ .. ئنجا بەرەبەرە کەمدەکا تا لە ئاسۆی پوژ ھەلاتدا ون دەبیئەوہ! . سەدان دیاردە ی تری ئاسمانی کە ھەموو نھیتی و مەتەل و مایە ی سەرسویمان بوون، بۆیان لیک نەدەدرانەوہ .

بۆ دلنیا بوون، پەنایان بردە بەر ئەفسانە . بە لایانەوہ ھەر ھەساریک خواوەندیک بوو . ھەر یەکە دەسەلاتی بەسەر لایەکی ئەم سروشتەدا زال بوو . بە ئارەزووی خۆی ھەلیدەسووران و بەپێوہی دەبرد . ھەر کە ژاوەبیکیش constellation نازەلیکی ئەفسانەیی بوو ، داستانی تایبەتی خۆی ھەبوو . لە ئەنجامی چاودیئری کردنی ھەزاران سالە ی ھەموو میللەت و شارستانیەتە دیرینە لە ناو چووہکانی وەک سوومەری و بابلی و چینی و مایا .. ھتد . زانیاریەکی یەکجار زۆر و تەواو لە بارە ی جولانەوہ و پووداوەکانی ئاسمان کۆکرایەوہ . بە پادەبیئ دەیانزانی کە ی مانگ دەگیڕئ .. کە ی ھەتاو دەگیڕئ . دەیانزانی کە ی ھەسار و کە ژاوەکان دەرەکەونەوہ کە ی ئەستێرەکان ھەلدین و ئاوا دەبنەوہ .

خولی ساروس

گرنگترین دەسکەوتی شارستانییهتی کۆن دۆزینەوهی (خولی ساروس) بوو له سەدهی شەشەمی (پ.ن) لەلایەن بابلییهکانەوه . که به هۆیهوه کاتی پۆژ و مانگیان به ته‌واوی پیشبینی ده‌کری‌ن .

ساروس (خولی کاتی) یه 6585 پۆژ و سییه‌کی پۆژیکه ، ده‌کاته (18 سال و 10 پۆژ و 7 سه‌عات و 43 خوله‌ک). له‌م ماوه‌یه‌دا 71 جار گیران رووده‌دا . 43 هی هه‌تاو و 28 هی مانگ .

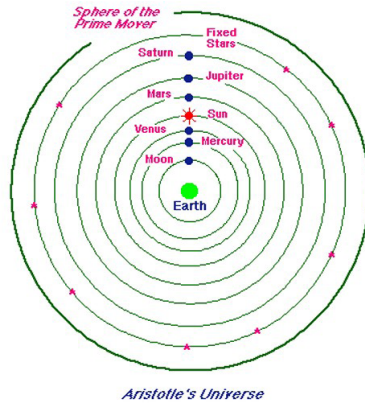
فه‌یله‌سووفه‌کانی گریکی له پتی (تالیس) ه‌وه به‌م خوله‌یان زانی و فی‌ری بوون ، که له سالی 624 پ.ز سهردانی بابلی کردبوو و له‌وی فی‌ری بووبوو . له‌و شته‌ گرنگ و سه‌یرانه‌ی که له سه‌رچاوه میژووویه‌کاندا باس ده‌کری ئه‌وه‌یه که تالیس به هۆی خولی ساروس پیشبینی ئه‌و پۆژگیرانه‌ی کرد که له (28 - 5 - 585 پ.ن) دا روویدا . له‌و کاته‌دا جه‌نگی خویناوی در له‌نیوان سوپای (میدی و لیدی) یه‌کاندا له ئارادا‌بوو ، که پۆژ گیرا و تاریک داها‌ت ، هه‌ردوولا ترسیان لئ نیش‌ت ، وا تیگه‌یش‌تن که ئه‌مه توورپه‌یی خواوه‌نده‌کانه له‌به‌ر جه‌نگه‌که . هه‌ردوولا یه‌کسه‌ر ئالای سپیان هه‌ل‌کرد و کۆتاییان به‌و جه‌نگه‌ خویناوییه هینا که له‌وانه بوو ساله‌ها بخایینی .

هه‌موو ئه‌م ده‌سکەوته مه‌زنانه له باره‌ی جوول‌ه و رووداوه‌کانی ئاسمان ئه‌نجام درا بئ ئه‌وه‌ی بزانی چۆن و بۆ به‌م پیکوپیکیه ده‌جولینه‌وه و بئ ئه‌وه‌ی هه‌چ شتی له باره‌ی سروشتی پیک هاتنی ئه‌و ته‌نه ئاسمانیانه بزانی . بیه‌ر کردنه‌وه له سروشت و دیارده‌کانی ئاسمان و هه‌ول‌دان بۆ لیک‌دانه‌وه‌ی نه‌ینیه‌کانی له سه‌ر پێ‌یاز و پێ‌ه‌ویکی زانستی و لۆژیکی دور له خه‌پافات و ئه‌فسانه‌کان له سەده‌ی شەشەمی پیش‌زاین له گریسدا (یۆنان) سه‌ری هه‌ل‌دا . ئه‌نجامه‌که‌ی گۆرینی ریکه‌ی بیه‌ر کردنه‌وه‌ی مرۆف بوو و خستییه سه‌ر ریکه‌ی پامانی راست .

تالیس Thales

فەیلەسووفی گریکی تالیس (624 - 546 پ.ز) و قوتابیه کانی ، یه که م که س بوون له میثووی بیردا که هه ولئیکی لۆژیکییان دا بو لیکدانه وه و تیگه یشتنی ئاسمان و دیارده کانی .

به پیی بۆچوون و مه زنده ی ریپازی تالیس ئه رز چه قی جیهانه .. هه تاو و مانگ و پینج هه ساره گه پۆکه کان و ئه ستیره چه سپاوه کان خواهنده و په له پروناکیی پیروژنین به ئاسمانه وه لکان ، وه ک خه لکه که تی گه یشتبوو . به لکو که ره سه ی ته نداری به ده وری ئه رزدا ده سوورپنه وه .. هه ر یه که له سوورپه گی تاییه تی خۆیدا . به م بۆچوونه نوویه ئه رز به هه شت تۆپ یا نهۆم ئابلۆقه دراوه .. پینج بۆ هه ساره بینراوه کان (عه تارد - زوهره - مه ریخ - موشته ری - زه حه ل) و دوو بۆ مانگ و هه تاو و یه کیش بۆ ئه وه ی ئه ستیره چه سپاوه کانی پیوه لکاو ه .

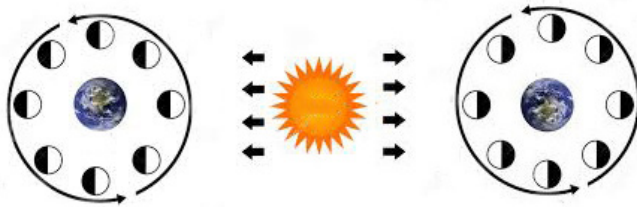

Aristotle's Universe

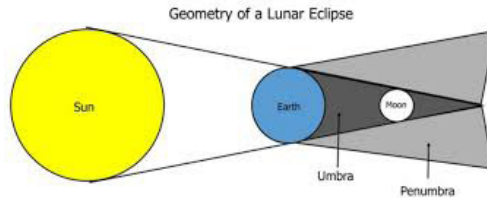
نه خشه ی گه ردوون به بۆچوونی تالیس

لیکدانه وه ی تالیس سه ره رای نا ته واوی و که موکوریی زۆری .. بۆ کاتی خۆی شۆرپشیکێ مه زن بوو له بیرکردنه وه و لادان بوو له و ئه فسانانه ی که هه ر ته نیکی ئاسمانی به خواهنده ی و هه ر که ژاوه ییکی به ئازه لئیکی ئه فسانه یی چیروکدار له قه له م ده دا .

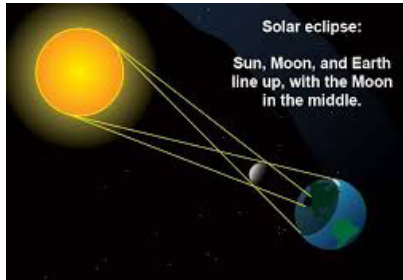
سەرەتا بوو بۆ رزگار کردنی مەژۆف لە دەسرازی خەرافات و ئەندێشە ی پرۆپۆچ .
 رینگای پاک کردووە تا لەسەر پێرەو و پێبازێکی پوون و پاست بیر لە دیاردەکانی
 سەروشت بکریتهووە و لێک بدریتهووە . ئەنجامی ئەم پێچکە شکاندنە ئەوە بوو گەلێ نەهینی
 لە بارە ی پێک هاتنی ئەم سەروشتە ئاشکرا بوو و گەلێ تارمایی پەوییهووە . گەرنجترین
 دەسکەوتەکانی تالیس لە بارە ی لێکدانەوێ نەهینییهکانی ئاسمان ئەمانە بوون .
 1 – تریفە ی مانگ پەنگدانەوێ تیشکی هەتاو چونکە هەتاو بکەوێتە چ لایێک
 لای بەرانبەری پووی مانگ تریفەدار دەبێ .

2 – هۆی مانگیان ئەوێه ئەرز دەکەوێتە نیوان مانگ و هەتاو و سیبەری
 ئەرزە دەکەوێتە سەر مانگ و تاریکی دەکات .

3 – هۆی هەتاو گیران ئەوێه مانگ دەکەوێتە نیوان ئەرز و هەتاو و بەری
 پۆژ لە ئەرز دەگری .

کیشی خیری ئهرز

کهس نازانی کئی بوو ئه و بیرمهنده مهزنه بلیمهته نازایه شوپشگیره ی که بو یه کهم جار ویرای بلئی : (ئهی خه لکینه .. ئه م ئه رزه ی ئیمه وا تهخت و پان و بهرینی ده بینین ، ته نیکی خره . له بو شایی ئاسماندا وه ستاوه). سه رچاوه کان به زوری ئه م بو چوونه ده دنه پال پیتاگوره س (582 - 500 پ. ز). پیتاگوره س به لوژیکیکی بیرکاری پووت بیر ی له پیک هاتنی سروشت کردۆته وه و دیارده کانی پی لیک داوه ته وه . به لایه وه چو ن گوومه زی شینی ئاسمان و هه تاو و مانگ و هه سار و ئه ستیره کان هه موو خرین ، دبئی ئه رزیش وه ک ئه وان خر بی . چونکه خری شیوه ی ریک و ته واوی ئه م سروشته یه . به لگه شی ئه وه بوو (که ئا و فریده درئ بو به رزایی دلۆپه کانی هه موو شیوه ی خر ده گرنه خو) . ئه مه له ته رزه باریندا پوونه . گرنه گترین به لگه ی کاره کی پیتاگوره س که خری ئه رزی پی سه لماند ئه وه یه که که شتی له قوولایی ده ریاوه به ره و که نار دئ سه ره تا لووتکه ی ستوونی باده بانه که ی ده رده که وی ئینجا چارۆگه که ی .. چه ند نزیکتر بیته وه باده بانه که به رزتر ده بی تا که شتییه که به ته واوی ده رده که وی .

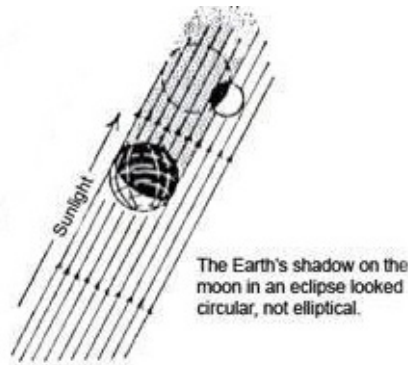

له بو چوونه زیره که کانی پیتاگوره س که به لگه ی لووتکه ی بلیمه تی و چاوتیزییه ، ئه وه یه ده لئ (ئه و ئه ستیره گه شه ی که له سه رده میکی سالدا له ئاسوی

پوڙهه لاتا ددردهكه وئ هر ئهويه كه له سهردهميكي تری سالدآ له ئاسوی پوڙتاوادا
 ددردهكه وئ) .

(مه بهست له مانه هه ساری زوهرهیه) .

مه سه لهی خپری ئه رز بووه بابه تیکي کيشه دار . خه لک و بیرمه ندان تا
 سه رده می بووژانه وش بوویوون به دوو به شه وه .. به شی هه ر له سه ر پایه
 کونه كه مانه وه كه ئه رز ته خته و ئاسمان گومه زيکه به سه ریدا ، به شه كه ی تر
 كه بیرمه نده پوڙشنبیره شوپشگيره كان بوون كه برپوی ته وایان به خپری ئه رز
 هه بوو . ئه پستو (322 - 384 پ.ن) سه ر قافله چپی ئه وانه بوو (ته نانه ت
 هه ندی سه رچاوه بوچوونی خپری ئه رز ده دهنه پال ئه رستو) . به لگهی زیره ک
 و مه زنی ئه رستو بو سه لماندنی ئه م خپیه سیبه ری ئه رزه له سه ر مانگدا له
 کاتی مانگیراندا ، كه ناری سیبه ره كه شیوه ی كه وانه یی ده گریته خو .

ئه رخه میدس (287 - 212 پ.ن) برپوی ته وای به خپری ئه رز و وه ستانی له
 بو شاییدا هه بوو . ناوبانگی به م وته یه ی ده رکردوه كه ده لی (شوینیکم بده ری
 له سه ریدا بوهستم به دوو دهسته كه م هه موو ئه رزت بو ده هه ژینم) .

ئىراتۆستىنس (276 – 195 پ.ز) Eratosthenes

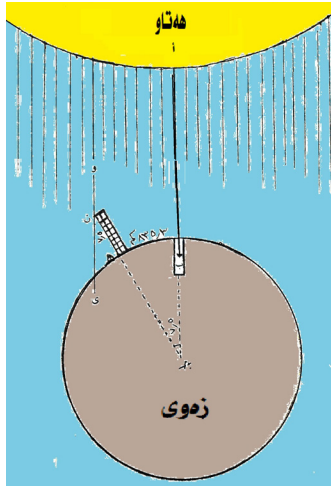
چۆن دوو سەدە پ. ز قەبارەى ئەرزى بە تەواوى پىوا ؟

ئەسكەندەرى مەزن شارى ئەسكەندەرىيەى دامەزراند . دواى مردنى - بتلىموسى يەكەم بوو بە شاي مىسر . بتلىموس زۆر بايەخى بە زانست و زاناىان دەدا .كتىبخانەيىكى دامەزراند و راگەياند كە ھەر كەسى بۆ بازىرگانى بىتە ئەم شارە دەبى دەسنوسى لەگەل خۆيدا بەيئى . لە بەر ئەوئەى ئەسكەندەرىيە ناوئەندىكى بازىرگانى گىرنگ بوو... ھات و چۆى بۆ يەكجار زۆر بوو ، لە ئەنجامدا ژمارەى دەسنوسەكان گەيشتە 600.000 شەش سەد ھەزار . ئىنجا لە پال ئەم كىتبخانەيەدا ئەكادىمىيائىكى دامەزراند و داواى لە پۆشنىبىر و زاناىان كىر كارى تىدا بكن و بخوئىن . بەم جۆرە گەورەترىن زاناكانى ئەوسا پىوانى تىكرد و بوون بە ئەندام تىيدا . يەكەم بەرپۆئەبەرى ئەم كىتبخانە و زانستگايە Euclid ئەقلىدس (300پ.ز) بوو ، كە دامەزرىنەرى زانستى ئەندازەيە . دواى ئەقلىدس Eratosthenes ئىراتۆستىنس (276 – 195 پ.ز) بوو بە بەرپۆئەبەرى كىتبخانە و ئەكادىمىياكە . ئەراتۆستىنس ئاسمانناس و زاناىەكى مەزنى سەردەمى خۆى بوو .. ئەوئەى ناوبانگى پى دەركرد شاكارە مەزنىكەيەتى لە پىوانى قەبارە و دوورىيەكانى ئەرزدا . رىگايىكى بىركارىيە دۆزىوئە بۆ دەست نىشان كىردنى دوورىيەكانى ئەرز . ئەنجامەكەى بە تەواوى لەگەل پىوانەكانى ئىمپىروماندا دەگونجى . ئەمە لە كاتىكا پىوانى دا كە زۆربەى ھەرە زۆرى خەلك گالئەيان بە بىرى خىرى ئەرز دەھات .

ئەو رىگەيەى ئىراتۆستىنس بىست و دوو سەدە پىش ئىمپىرۆ پىشكەشى مرؤقايەتىيە كىرد بۆ دەرهئىنانى دوورىيەكانى ئەرز نمونەيەكە لە لوتكەى بلىمەتى و زىرەكى و بىر تىزى و زانستى ماتماتىك و لۆجىك .

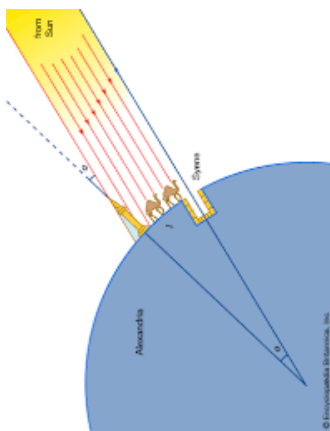
لە شارى ئەسواندا كە 835 كەم دەكەوئىتە باشوورى ئەسكەندەرىيە بىرىكى ئاۋ ھەبوو . ئىراتۆستىنس بىنى لە درىژترىن رۆژى سالد (22 / 6) تىشكى ھەتاۋ بە شىۋەيىكى ستوونى دەرژىتە بنى بىرەكە . دەشىزانى كە لە ھەمان رۆژ و كاتدا گۆشەى نىۋان ھىلى

سیټیرو ټو هیټلهی له لووتکهی بورجی ټسکه ندهریه وه به ستوونی دټه خوار 7.5 پله یه .
 ټم دیارده یه سه رنجی ټه پراتو ستینسی پراکټشا و ټم گریمان هیه ی خسته پوو :
 (هه بوونی سیټیرو له ټسکه ندهریه و نه بوونی له هه مان کاتدا له ټه سواندا به لگه ی
 که وانه یی ټه رزه .. ټم که وانه یه ده بی به شیک بی له ته وای بازنه یی ټه رز . به
 کرده یی کی ماتماتیکی ساده ، هیلی ټو تیشکه ستوونیه ی ده که وټه بنی بیره که ی
 که یانده چه قی ټه رز . له لووتکه ی بوورجه که شه وه هیلی کی ستوونی گه یانده چه قی
 ټه رزه وه . دوو هیله که له چه قی ټه رزدا گه یشتن به بیگ ، گوشه یی کی 7.5 یه بیان
 بیگ هیټا به (ټالوگور) له گه ل گوشه ی بورجه که و سیټیرو که .
 دووری نیوان ټسکه ندهریه و ټه سوان ټه وسا به فهرسه خ بوو ده یکرد (914 کم) .
 واتا هر 7.5 پله (914) کم ی به رامبه ره . به م پییه 360 پله 43872 کیلومه تری
 به رامبه ر ده بی . که ټه مه کردیه چیوه ی ټه رز .

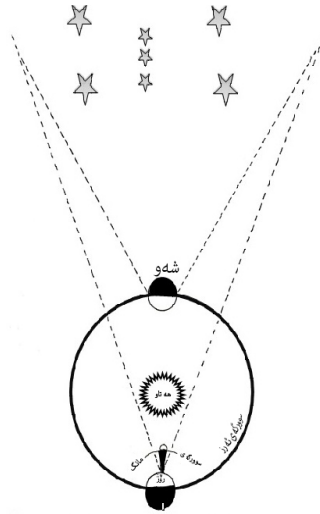
له بهر ټه وه ی پیوره رکان ټه وسا به فهرسه خ بوون زور وړد و ته وای نه بوون ، بویه
 ټه نجامه که ی هه ل یی کی بچوکی تیکه وت . به لام ټه مه هه رگیز له مه زنی پیروه که
 که م ناکاته وه . که چیوه ده رکه وت دووریه کانی تر و قه باره ی به ټاسانی ده رټه که وټ .
 گه ر به پیوانی ته وای نیوان ټه سوان و ټسکه ندهریه که (835 کیلومه تره) چیوه ی
 ټه رز ده ربه یټری :

(360×835) $\div 7.5 = 40080$ كم .. ئەمە بە تەواى چۆەى ئەرزە .

■ ئەرىستارخوسى سامۆسى (310 - 230 پ.ز.) Aristarchus of Samos

تا دواى ئەرىستۆ بە سەدەيىك ھەموو زانا و بىرمەندەكان ھەر واى بۆدەچون كە ئەرز چەقى جىھانە . ئەرىستارخوسى سامۆسى (310 - 230 پ.ز.) ئەم مەزەندەيەى ھەلۆەشاندەوہ و پايگەياند كە ھەتاو (نەك ئەرز) چەقى جىھانە . لەھاوینی سالى 280 پ.ز دا بوو پۆژ بەتەواوى گىرا . تاريكەشەو داھات ئەستىرەكانى ئاسمان دەرکەوتن . ئەوہى سەرنجى ئەرىستارخوسى پاكيشا و بووہ جىي سەرسوپمان و ئەبلاقبوونى ئەوہ بوو كە ئەو كۆمەلە ئەستىرەى بە Orion ناودەبرىئ لەكاتى پۆژگىرانا لەو ھاوینەدا بە پۆژ بىنرا ھەر ئەوہيە كە لە شەوانى زستاندا دەرەكەون . تاكە ليكدانەوہيىكى بۆ ئەمە ئەوہ بوو كە ئەرز بەدەورى ھەتاودا دەسووپتەوہ و ھەتاو جەقى جىھانە . بەم جۆرە (ئەرز لە گەشتى سووپانيدا بەدەورى ھەتاودا ، دەچىتە ديوەكەى ترى ھەتاو و پووہ تاريكەكەى بەرانبەر ئەو ئەستىرەنە دەبئ كە ئىستا بە پۆژ دەرکەوتن). ئەرىستارخوس بەم بەلگەيە لۆژيكييەى ، كە لووتكەى بليمەتيە ، سەلماندى كە ھەتاو چەقى گەردوونە نەك ئەرز .

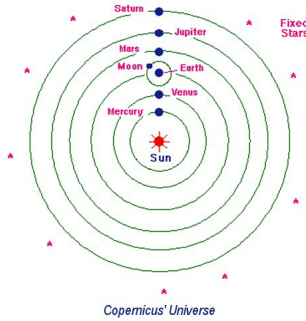
بتليمۆس

بتليمۆس (100 - 160ز) مىسرىيەكى گرىكى بوو لە ئەسكەندەرىيە ژيا... گرنگترين بەرھەمەكانى كتيبى (دوا گەردوونناسە مەزنەكانى سەردەمە كۆنەكان) ە. سەبارەت بە پىكھاتەى گەردوون ھەر لە سەر ئەو پايە چاولىكەرىيە كۆنەدا بوو كە ئەرز چەقى گەردوونە .

نيكۆلاى كۆپرىنيكەس

تا سەردەمى نيكۆلاى كۆپرىنيكەس (1473 - 1543) ئەوەى باوبوولاي خەلك و زۆربەى زۆرى زانايان لەو بېروايەدابوون كە ئەرز ناوھەراستى گەردوونە و وەستاوھ ، ھەتاو و مانگ و ھەسار و ئەستىرەكان ھەموو پۆژ ھەلدېن و بە ئاسمانا ھەلدەگەپرېن تا ئاوا دەبنەوھ . كۆپرىنيكەس واى دەرخت كە ھەلھاتن و ئاوابوونى پۆژانەى كەرەسە ئاسمانىيەكان دەشى بە دوو جۆر لىك بدرىتەوھ . يا ئەوھتە ئەرز وەستاوھ و ئەوان بە دەوریدا دەسوورپىنەوھ . يا ئەوھتە ئەوان وەستاون و ئەرز بە دەورى خۆى دەسوورپىتەوھ . بە چەن بەلگەيىكى لۆژىكى سەلماندى كە لىكدانەوھ دووھەمەكەى پاستە . ھەلھاتن و ئاوا بوونى پۆژانەى ھەتاو و مانگ و ھەسار و ئەستىرەكان لە ئەنجامى سوورپانى ئەرزە بە دەورى خۆیەوھ .

نيكۆلاى كۆپرىنيكەس ئەم بۆچوونەى فراوانتر كرد و جوولانەوھەىكى ترى ئەرزى خستە سەر كە سوورپانى سالانەىتەى بە دەورى ھەتاودا . ئەوھى خستەپوو كە چوار كەژى سال و دەرکەوتنى سالانەى كەژاوەكان لە ئەنجامى ئەم سوورپانەى . بەم لىكدانەوھەى ھەسارەكانى ترى خستە خانەى ئەرزەوھ . واتا ئەرزى كردە ھەسارىك وەك ئەوانى تر . ھەموو بە دەورى ھەتاوا دەسوورپنەوھ ھەرىكە لە سوورپگەى تايبەتەى خۆى . بەم لىكدانەوھەى ھەتاواى كردە ناوھەراستى گەردوون . ھەسارەكان بە دەورى خۆ و ھەتاوا دەسوورپىتەوھ :

به لام پړا و بۆچوونی له باره ی ئهستیره کانه وه هر کۆنه که مایه وه

گهشته که ی ماجه لان و نه مانی گومان له خپری ئه رز

تا دواى بلابوونه وه ی بۆچوونه کانی کریستوفه ر کۆلومبیش (1451 - 1506) مه سه له ی خپری ئه رز وه ک بابه تیکی کیشه دار به رده وام بوو و به ئاسانی نه ده چوو مه یشکی زۆر که سه وه و ته نانه ت گه لی پۆشنبیریش ... تا گه شته که ی ده ریاوانی بو رتوگالی (ماجه لان) بۆ یه که م جار له میژوودا ده وره ی ئه رزی دا . گه شته که سی سالی په به قی خایاند (1519 - 1522) .

فلپته پینچ که شتییه که ی ماجه لان به ۲۳۷ ده ریاوانه وه له (۱۵۱۹/۹/۲۰) دا له به نده ری (ئیشبیلیا) وه به ره و پۆژئاوا که وته ری . دواى سی سال له گه شتیکی سه خت و خویناوی و پر له مه ترسی که تیایدا ماجه لان خوی و ۲۲۸ له پیاوه کانی کوژران و چوار پاپوریان تیک شکان و نوقم بوون ، به ۱۸ که س و یه ک پاپوپه وه له (۱۵۲۲/۹/۹) گه یشته وه هه مان ئه و شوینه ی لییه وه که وتنه ری .

به م ره وداوه میژووویه کیشه ی خپری ئه رز به یه کجاری چاره سه ر کرا و گومانی لی ره ویه وه و له خانه ی مه زهنده و بۆچووندا ده رچوو و بوو به راستیه کی زه ق .

نەخشەى گەشتەكەى ماجەلان

گيۆردانو برونو (1547-1600) - G. Bruno

پا و بۆچونى كۆپرىنىكەس لە بارەى ئەستىرەكانەو ھەر پا كۆنەكە مایەو ە تا زانای ئىتالى كیۆردانو برونو (1547 - 1600ز) پايگەياند كە ئەو ئەستىرانەى وا بچووك و كز ديارن ھەر يەكە ھەتاويكە گەش و گەورە بە قەد ھەتاوى ئيمە ، لە بەر يەكجار دووربيان وا كز و بچووك ديارن ، گەر لە ھەتاو دوور كەوينەو ، ھەك ئەستىرە دەيبينين . ھەر يەكە لەم ئەستىرانەش لەوانە يە چەن ھەسارىكى بە دەوردا بسوورپينەو ھەك ھەتاوى ئيمە .

گيۆردانو برونو لەسەر ئەمە بە گومرا و دژتايين تاوانباركرا و لە سالى 1600 دا زیندەسوۆت كرا . بە ھەستاوى لە ئەستوندىك بەسترا و بە زیندوويى ناگرى تى بەردرا .

سەرچاوەكانى ميژووى زانست واى پوون دەكەنەو ە كە ئەو بۆچونەى كوپرىنىكەس كە لە سالى 1542 خستىيە پوو، پيش ئەم بە دوو ھەزار سال فەيلەسووفى گرىكى ئەريستارشۆسى سامۆسى (310 - 220 پ . ز) بۆى چوو . پۆلى كۆپرىنىكەس لەمەدا تەنيا زیندووكردنەو ە و ھەبىرھيتانەو ەى بۆچونە كۆنەكەى ئەريستارشۆسى سامۆسى بوو دواى 1800 سال .

داهینانی ته لیسکۆب

له سالی 1608 دا .. (هانس لیپرشای) ی هۆلهندی ته لیسکۆبی داهینا . داهینانی ته لیسکۆب گرنگترین و مه زنترین ههنگاو و گه وره ترین شۆرش بوو له میژووی گهردوونناسیدا. بنمیچیککی ئهستووری لادا که بهرچاوی مرۆفی گرتبوو قولاوی ئاسمان ببینی.

پیش داهینانی ته لیسکۆب هه موو بۆچوونهکانی گهردوونناسی له چوارچیوهی بۆچوون و مه زندهدا بوون. به هۆی ته لیسکۆبه وه زۆر لهو بۆچوونانه ساغ کرانه وه و له بواری گومانه وه ده رچوون و بوون به (پاستی) ی زهق

گالیلو

گالیلو ئاسمان ده پشکنیت

گالیلو (1564 – 1642) که بیستی ئامپریکی وا داهینراوه .یه کسه ر خۆی دهستی کرد به درووستکردنی و به کاری هینا بۆ لیکۆلینه وهی گهردوونی ، بهمه بوو به یه کهم کهس ئەم داهینانه بۆ ئەم مه بهسته به کار بهینئ .یه کسه ر پووی له مانگ کرد ، چیا و دۆل و دهشته کانی مانگی بینی .به بلیۆنه ها ئەستیره و پهله پووناکی و ته مومژی ئاسمانی بینی . چوار مانگه کانی هه ساری موشته ری و پوهه جیاکانی هه ساری زوهه ری بینی . داهاتنی ته لیسکۆب شوپشیک بوو هه موو شتیکی سه ره وژیرکرد .

ته کنه لۆجیای هونه ری درووستکردنی ته لیسکۆب خیرا په ره ی سه ند تا گه یشته ئەوه ی ته لیسکۆب ته لیسکۆب بنیۆرینه سووپگه ی ئەرز له به رزایی سه دان کیلۆمه تر . به هۆیانه وه زانستی گهردووناسی یه کجار په ره ی سه ند و گه لئ نهینی ئاشکرا بوو .

یه کهم ته لیسکۆبی ئاسمانی (1968)

یه کهم ته لیسکۆبی ئاسمانی به ناوی OAO2 (پوانگه ی گهردووناسی سووپگه یی) یه Orbital Astronomical Observatory , له ئەمه ریکا له سالی ۱۹۶۸ هه لدرایه بۆشایی بۆ چاودیری و کۆکردنه وه ی زانیاری و وینه گرتنی پووداوه کانی گهردوونی . به مه گرنگترین چاخ ی گهردووناسی دهستی پیکرد .

دوای OAO2 به دهیان ته لیسکۆب هه لدرانه ئاسمان له لایه ن ئەمه ریکا و یه کیه تی سوؤقیه ت و فه ره نسا و که نه دا و ئەله مانیا و یابان و چینه وه بۆ ئەنجامدانی ئەرکی جیاواز و فره ئەرک . توانرا به هۆیانه وه له دووری بلیۆنه ها تیشکه سال قوولایی ئاسمان ببینرئ ، گه لئ له نهینییه کانی گهردوون بزانی و ئاشکرا بی . ئەم ماله په لیستیکه به ناسنامه و ئەرکی هه موو ته لیسکۆبه ئاسمانیه کان :

https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_space_telescopes

یەكەم تەلیسكۆبی ئاسمانی OAO2

گرنگترینی ئۇ تەلیسكۆبانە (هابل) Hubble لە ۲۴ ی نیسانی ۱۹۹۰ خرایە سوورگە ی ئەر ز . ئەو ۳۲ سالە لە کارە . پۆلیکی گەرە ی گپرا لە پیشخستنی گەردووناسی .

تەلیسكۆبی هابل Hubble (1990)

گرنگترین و گەرەترین و توانترین تەلیسكۆبە ، پۆلیکی گەرە و خپرای گپرا لە پیشخستنی گەردووناسی . لە ۲۴ ی نیسانی ۱۹۹۰ خرایە سوورگە ی ئەر ز . قەبارە ی (۲, ۱۳ X ۲, ۴) مەترە . كیشی (۱۱, ۱۶۲) کیلوگرامە . تیری دسەكە ی (۵, ۲) مەترە سوورگەكە ی لە بەرز ی ۵۵۰ کیلۆمەتر دایە .

ئەو ۳۲ سالە لە کارە . تا ئیستا ۱, ۳۰۰, ۰۰۰ ملیۆنیک و سئ سەد هەزار چاودیری تۆمار کردوو . بە سەدان نەینی و زانیاری نەخوازوی لە بارە ی لە ئەر ز و هەسارەکان و گەردوونەو دەستكەوتوو . لە دەسكەوتە هەرە گرنگەکان :

۱ - تەمەنی گەردوونی بە ۱۳, ۸ ملیار سالّ خەملاند .

۲ - دوو مانگی نوێی لە هەساری پلۆتۆدا دۆزییەو Hydra و Nix

- ۳ - به هزاران گاله کسیمی و کلکداری دۆزییه وه و ده ریخست که هه موو گاله کسیمییه Galaxy سه ره کییه کان به تونیلیکی رهش Black Hall پاگیراوهن .
- ۴ - که ره سه و وزه ی تاریکی Dark Matter Dark Energy and دۆزییه وه
- ۵ - کلکداری شومیکه ری 9 Comet Shoemaker-Levy دۆزییه وه .
- سه دان ده سکه وتی گرنگی تر .

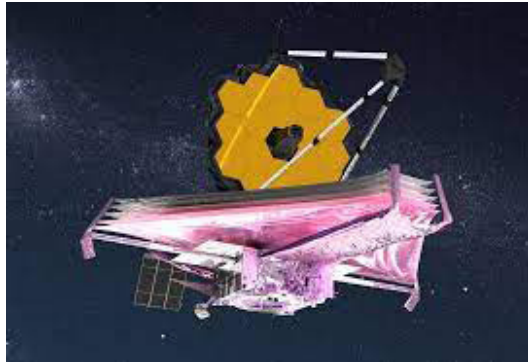
ته لیسکۆبی هابل

ته لیسکۆبی جیمس ویب (2021)

ته لیسکۆبیکی نیوده وه له تیهه ، به هاوکاری نیوان NASA (ناسا) ی ئەمه ریکی و (ESA) ی ئەوروپی و (CSA) ی که نه دی بنیات نراوه . ناوی James E. Webb (جیمس ی. ویب) ی لی نراوه که به ریوه به ری ناسا بوو له سالانی (۱۹۶۱ - ۱۹۶۸) . پۆلی سه ره کییه هه بوو له به نامه ی ئەپۆلۆ ، وه ک پیزلینان بۆی . ناسای ئەمه ریکی و ده زگای ئاسمانی ئەوروپی و که نه دی به شدارییان کرد له دروست کردنی .. له سالێ ۱۹۵۵ دا ده ستیان پئ کرد . ۶۶ سالێ خایاند تا سالێ ۲۰۲۱ ئنجا ته واو بوو .

قه باره ی جیمس (۲۲ X ۱۲) مه تره دوو به قه ده هی هابله ، که (۲, ۱۳ X ۲, ۴) مه تره .

کیشی جیمس (۶, ۴۰۰) کیلوگرامه ، نیو بهقهده هابلّه که (۱۱, ۱۶۲) کیلوگرامه .
 دشه (۶, ۵) مهتر و نیوییهکهی جیمس له ۱۸ ئاویینهی شهشلاهی لیکدراو پیکهاتوهه،
 زۆر له دشهکهی هابل گهورهتره که تیرهکهی (۲, ۵) مهتره .
 جیمس ۱۰۰ سهد بهقهده هابل ههستیارتر و بههیزتر و دووربینتره .
 سوورگهی جیمس له بهرزهی ۱, ۵۰۰, ۰۰۰ ملیونیک و نیو کیلومهتردایه ، دهکاته سی
 بهقهده هی هابل . که ۵۵۰ کیلومهتره . جیمس ویب له (۲۵ / ۱۲ / ۲۰۲۱) ههلدرا .
 دوای شهش مانگ دهکاته شوینی دهسنیشانکراو بۆی له دووری ملیون و نیو کیلومهتر
 له ئهرزوهه . ئهوسا دهکهویته کار .
 زانایان وا به تهمان به هۆی ئهه تهلیسکۆبهوه وهلامی زۆر پرسیار بدریتهوه له بارهی
 پیکهاتن و میژووی گهردوون و گهلی شتی شاراوهی سهیریان بۆ دهکهوی کهههگیز
 نههاتۆنهته ئهندیشه .

سپۆتینیک - 1: داگیرکردنی ئاسمان (1957)

سپۆتینیک - 1: یهکه م مانگی دهسکرده بیکییتی سؤقیهت له ۴ ی تشرینی یهکهمی
 ۱۹۵۷ ههلیدایه بۆشایی .. ئهه یهکه م و گرنگترین ههنگاو بوو پینگهی له بهردهم
 مروّف پاککردهوه بۆ داگیرکردنی ئاسمان . سپۆتینیک موشهکیکی سی قوناغی بوو ،
 تهوهرهکهی ۵۸ سم و کیشهکهی ۶, ۸۳ کغم بوو . به خیرایی ۸, ۲۸ ههزار کم له
 سهعاتیکدا به ۹۶, ۲ خولهک سوپیکي به دهوری ئهرز دهدایهوه .

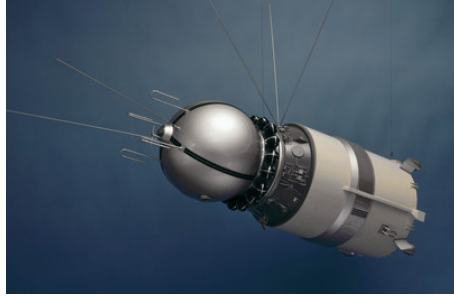

سپۇتنيك ۱-

يورى گاگارين - يەكەم مروڤ فرييه بۆشايى ئاسمان

يورى گاگارين (۱۹۳۴ - ۱۹۶۸) يەكەم مروڤه له ۱۲ى نيسانى ۱۹۶۱ بۆشايى ئاسمانى سمى به قۇستۆك ۱-

قۇستۆك - ۱

يۈرى گاگارين بە ۳ سەعات خوڭىدىن شانازىي ھەموو جىھان و ميژوۋى بردهوہ

لە سالى ۱۹۶۰ لە يىكەتتەي سۆفيەتتەدا ، لە بەرنامەي ناردنى كەشتى بۇ بۆشايى ئاسمان نەخشە دانرا بۇ دۆزىنەوہى ئەو كەسە گونجاوانەي كە دەشەين بۇ ليخوپىنى كەشتى ئاسمانى بۇ چوونە بۆشايى ئاسمان . لە ئەنجامى گەپانىكى ورد ۲۰ فېرۇكەوان دەسنیشان كران بۇ ئەنجامدانى ئەم ئەركە گرنگە ميژوۋىيەي ھەموو مرقۇايەتەي .

ئەم بىست كەسە خراۋە ژېر پشكىن و ليكۆلېنەوہ و تاقىكردەنەويىكى سەختى جەستەي و دەروونى دريژخايەن . لە ئەنجامدا دەرگەوت كە لەو بىست كەسە تەنھا (جىرمان تيتوف 1935-2000) و (يۈرى گاگارين)* دەشەين بۇ ئەنجامدانى ئەم ئەركە . ھەردووكيان دەقاودەق بە تەواۋى لەھەموو مەرجهكاندا وەك يەك بوون . ئەبوو لەو دووانە يىكەكيان ھەلبېژىن . گىريانخواردو سەريان سورما كامەيان بى و بە چ بىنەمايىك! . برياردان ئاسان نەبوو چونكە (ئەوہى ھەلدەبېژىرى دەبىتتە قارەمانىكى مەزنى ھەموو مرقۇايەتەي و ئەستېرەيىكى گەشى پېشنگدار لە سەر ئاستى جىھانيدا و دەچىتتە ناو گەشتەين لاپەرەكانى ميژوۋى جىھانى ھەتا ھەتايى).

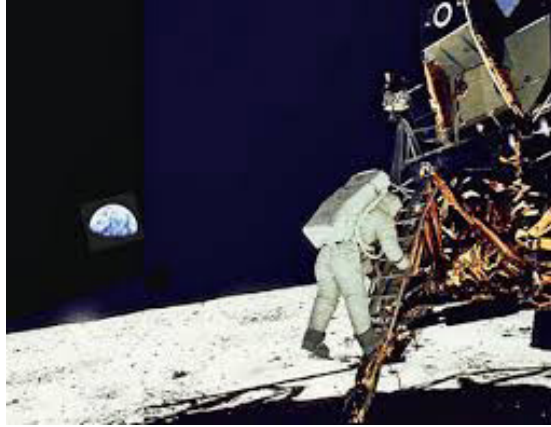
بۇ ئەمە كەوتنە گەپان بۇ دۆزىنەوہى پېرەويك و بىنەمايىك تا بە ھۆيەوہ بريار بەدن كامەيان بى؟ . دەيان كۆبوونەوہ كران و گەلى پېشنىياز و پاي جيا جيا پېشكەش كران . يەكئ لەو رايانە ئەوہ بوو (بە تيروپشك بريار بدرى) .. بەلام ئەمەيان پەچاۋ نەكرد و بە توندى دژى وەستان چونكە ، وەك ھەلگىرى بيروباوہىرى ماددىي ماركسى ، برويان

به بهخت نيه و ئەم پېرهوه دژى فەلسەفه و بۆچوونيانە . پېشنيازىكى تر ئەوه بوو ، هەلبەرزاردنەكە به پېي كيش و دريژى و كورتىي بالايان بى . ئەمەش سەرى نەگرت . .
 رايەكى تر ئەوه بوو به سەرگوزشتەى ژيانى زانستى و كەسى و تەندرووستيان بچنەوه به لكو خالى دەدۆزنەوه پارسەنگى يىكيكيان قورستر دەكات . ئەمەيان پەسند كرا . . . .
 وابوو سەرلەنوئ لە سەرەتاوه پيداھاتنەوه و دەرکەوت كە يورى گاگارين (سئ سەعات) خويندنى زياتر بووه لە ھى جيئمان تيتۆف . ئەم سئ سەعاتە بوو بە ھۆى ئەوهى (يورى گاگارين) بباتەوه و ئەم شانازىيە نەھاوتايەى دەسكەوئ .

■ نيشتن لە سەر مانگ

گرنگين و مەزنترين ھەنگاو لە ميژووى مروفدا ئەوھىە كە لەسەر مانگدا ناى . .
 لەگەل زيادبوونى زانيارىي گەردوونناسى و پيشكەوتنى لەپادەبەدەرى تەكنەلوجيا مروف توانى موشەكى وا داھينئ بە ھۆيەوه قۆلايى ئاسمان بسمئ . لە 4 ى تشريني يەكەمى 1957 يىكييتى سؤفەت يەكەم موشەك و مانگى دەسكردى بە ناوى (سپۆتنيك 1) ھو ھەلدايە سوورگەى ئەرز . دواى ئەمە بە چوار مانگ يىكييتى ولاتە ئەمريكيەكان يەكەم مانگى دەسكردى بە ناوى (ديسكەفەرى - 1) ھو ھەلدايە بۆشايى ئاسمان .
 تەكنەلوجياى داگيرکردنى ئاسمان زۆر بە خيراىي پيشكەوت و پەرهى سەند تا دواى 12 سال توانرا مروف بنيررئتە سەر مانگ .

له 20 ی ته مموزی سالی 1969 نیل ئارمستروپونگ یه که م مروّف بوو پیی نایه
سه ر مانگ . له گه پانه وه یاندا 22 کیلو خاک و به ردی مانگیان له گه لّ خو یاندا هیئا
بو لیکو لینه وه له شیگه کاندا .

له م په نجا ساله ی پابورد به سه دان مووشه ک و مانگی ده سکرد نییرایه هه ساره کانی
تر . شیگه یان له سه ردا دابه زاند و وینه یانیا ن گرت ، و ته لیسکو بیان پی ناره
بو شایه ئاسمان . سنووری بنه ماله ی خو ریان به زاند .

له ریی مانگه ده سکرده کانه وه زانیارییکی زور له باره ی سروشتی هه سار و
مانگه کانیان و میژووی درووست بوونیان کوکرایه وه . زانیارییه کی زور ده سکه وت و
گه لی نهینی له باره ی پیکهاته و شیوه و نژادی گه ردوون ئاشکرا بوو .

دەسكەوتە مەزنەكانى گەردووناسى لە كۆپرىنىكەسەوہ تا ئىستا

دەسكەوت و ھەنگاۋە گرنگەكانى مېژوۋى گەردووناسى يەكجار زۆرن . لىرە تەنھا چەندىكىان لە دەرچوونى كىتئەكەى (نىكۆلاس كۆپرىنىكەس) ەوہ تا ئىستا بە كورتى لەم خىشتەيەدا دەخەينە پوو:

دەسكەوت	سال
كىتئەكەى (نىكۆلاس كۆپرىنىكەس) بۆلۈبوۋە، تىايدا ئەوہى سەلماند كە ئەرز بەدەورى ھەتاۋادا دەسوۋپتەوہ	1453
ھانس لىپرشاى (Hans Lipershey) ھۆلەندى تەلىسكۆبى داھىنا .	1608
يەكەم چاۋدېرى زانستى بە تەلىسكۆب لەلايەن گالىليۆ گالىليەوہ .	1609
ياساكانى (كىپلەر) لەبارەى جوۋلەى ھەساراكانەوہ بۆلۈ كرايەوہ .	1618
ئىسحاق نيوتن يەكەم تەلىسكۆبى رىفلېكتەرى دروست .	1668
پروانگەى (گرىنوچ) دامەزرىنرا .	1675
كىتئى (پرىنسىپيا) ى ئىسحاق نيوتن دەرچوو .	1687
(ولىم ھېرشل چارلس) ھەسارى (يۇرانتوس) ى دۆزىيەوہ .	1781
كەتەلۆگى (چارلس مېزەر) لەبارەى ھېشۋەستىرەكان و تارمايەكان بۆلۈبوۋەوہ .	1781
ولىم ھېرشل چارلس يەكەم بېرۆكەى راست لەبارەى پىكھاتنى گالەكسىيەكانى پېشكەش كرد .	1786
يەكەم (گاشە) asteroid (سىرىس) دۆزرايەوہ لە پالىمۆ لەلايەن (پىيازى) يەوہ .	1801
ولىم ھېرشل چارلس سىستەمى جوۋتەستىرەى دەست نىشان كرد	1802

ج. فراونهوفر له هیله تاریکه کانی شه به نگی خور کولییوه .	1814
چاودیژی به رفراوانی ئه ستیره کانی ئاسمانی باشوری ئه رز له لایه ن سی جۆن هیژشله وه .	1834
یه که م پیوانی نیوانی ئه ستیره کان له لایه ن فزو بیستیه وه .	1838
سروشتی لاولاوه یی گاله کسویه کان زانرا ، له لایه ن (لورد روس) ه وه .	1845
هه ساری (نیپتون) دوزرایه وه .	1846
سروشتی هیله تاریکه کانی شه به نگی خور زانرا .	1859
پولکردنی ئه ستیره کان به پیی شه به نگی له لایه ن سیرو . سیچی و . هه گینس .	1863
دوزینه وه ی یاسای period – luminosity of Cepheid	1912
ئاینشتاین تیوری گشتی خوی بلوکرده وه .	1915
تهلیسکوی 254 cm ی چپای ویلسون که وته کار	1917
هابل به لاکه ی خسته پروو که گاله کسویه کان سیسته می سه ره خون . به شیک نین له کاکیشن .	1923
هابل په یوه ندی خیری - دووری نیوان گالاکسیه کانی {اگه یان	1929
کلاید تومباو هه ساری پلوتوی دوزیه وه	1930
جانسکی شه پوی رادیویی گهردوونی ده دوزیته وه	1931
تیوری نوی وزه ی گهردوونی له لایه ن (گ . گامو و ه . بیتن) پیشکه ش کرا .	1938
شه یولی رادیویی له هه تاوه وه وه رگیرا .	1942
سه رچاوه ی رادیویی (سیگنه س ۱ - Cygnus A) ده تنیشان کرا .	1946
تهلیسکوی 508 سانتیمه تری به رپه چی (reflector) له کالیفورنیا که وته کار .	1948
سیلی رادیویی 76 مه تری له جوردیل بانک به ستر	1955

1963	كوارتەرەكان Quarters لەلایەن م . شمیدت دۆزرایەوہ .لە پالیمۆر .
1967	یەكەم پۆلسار Pulsar لە لایەن ج . بێرنیل دەسنیشان كرا .
1968	هەلەدانى یەكەم تەلیسكۆبى ئاسمانى
1969	یەكەم پۆلسار Pulsar لە Crab Nebula بینرا .
1976	تەلیسكۆبى 600 cm ی سۆڤییتی كەوتە كار
1977	بازنەكانى یۆرانۆس دۆزرایەوہ . مانكى شىرون و شاپۆنى هەسارى پلۆتۆ دوزرانەوہ .
1985	كلكدارى هالى گەپرایەوہ
1987	ئەستیرەى سوپەرتوفا SN 1987A تەقییەوہ لە زەبەللاخە هەورەكانى ماجەللانیدا
1990	تەلیسكۆبى هابل خرایە سوورگە
1992	لەرزەشەپۆل لە مایكروویفی گەردوونى دۆزرایەوہ .. مەزەندەى بیگانگ پى سەلمینرا .
1995	دۆزینەوہى هەسارى لە دەرەوہى بنەمالەى خۆر ، بە دەورى ئەستیرەى پیگاسى 51
1996	دۆزینەوہى شەموولەستیرەى براون .
1997	تەلیسكۆبى Keck 2 هەلاویژرا .
5002	مايك براون - یەكەم تەنى لە دەرەوہى سیستەمى خۆر دۆزییەوہ و ناونرا بە (هەسارى دەیەم)
2021	هەلەدانى تەلیسكۆبى جیمس ویب

بۆ دەسكەوت و هەنگاوێ گرنگەكانى مێژووى گەردوونناسى لە كۆن كۆنەوہ تا ئیستا سەر لەم مالىپەرە بەدە :

https://en.wikipedia.org/wiki/Timeline_of_astronomy#2006

کلکداری هالی Halley Comet

له رۆژنامه‌ی (العراق) ژماره 3080 ی (12 - 3 - 1986) دا بلاوکراوه‌ته‌وه

جگه له مانگ و ئه‌ستیره و هه‌تاو و هه‌ساره‌کان جووره که‌ره‌سه‌یه‌کی تری ئاسمانی هه‌یه به کلکدار comet ناو ده‌برئ . کلکدار وه‌ک په‌له هه‌وریکه گه‌ش و پووناکه ، ناوه ناوه له ئاسماندا په‌یا ده‌بئ . ماوه‌یه‌ی ده‌مینیه‌وه و ئاوا ده‌بیته‌وه .

تا ئیستا گه‌ردوونناسان به هه‌زارانیان لئ ده‌ست نیشان کردووه هه‌ندئ له مانه به‌رپیکوپیکه‌ی ده‌رده‌که‌ونه‌وه، هه‌شه هه‌ر جارئ بینراوه و ئیتر ده‌رنه‌که‌وتۆته‌وه . میدیاکان و دام و ده‌زگا زانستییه‌کانی جیهانی له‌م رۆژانه‌دا که‌وتوونه‌ته جموجۆل ژۆر باسی ئه‌م بابه‌ته ده‌که‌ن، خۆیان ئاماده ده‌که‌ن بۆ پیشوازی کردنی (کلکداری هالی) که هه‌ر چه‌فتا و شه‌ش ساڵ جارئ سه‌ردانی ئه‌رز ده‌کات . زانا و فه‌یله‌سوفه‌کانی گریکی کۆن وای بۆ ده‌چوون که ئه‌م کلکدارانه په‌یوه‌ندیان به (که‌ش) ی ئه‌رزوه هه‌یه ، ئه‌نجامی هه‌لچوون و گلپه‌یه به‌ره به‌ره به ئاسمانا به‌رز ده‌بیته‌وه پاشان ده‌رپه‌ویته‌وه و نامینئ .

به‌لای کۆنینه و جادووگه‌رانیشا کلکدار په‌یوه‌ندیی به چاره‌نووس و دوا پۆژی مرۆقه‌وه هه‌یه . نیشانه‌ی شووم و نیگبه‌تی و دهرد و کاره‌سات و به‌دییه . تا سه‌ده‌ی حه‌قه‌میش ئەم جۆره بۆچوونانه باو بوون ئەم دیارده‌یه‌یان پئی لیک ده‌دایه‌وه . له‌و ده‌ووربه‌ره‌دا بوو ته‌می ئەندیشه‌ی پپر و پووج له‌به‌ر تیشکی بووژانه‌وه‌ی ئەوروپی په‌وییه‌وه . ئەنجامه‌که‌ی ئەوه بوو زۆر له نه‌ینیه‌کانی سروشت سه‌ربه‌پبوو . له میژووی گه‌ردوونناسیی نوئی سه‌رده‌می بووژانه‌وه‌دا یه‌که‌م که‌س له‌سه‌ر په‌په‌وه‌یکی زانستی له‌م دیارده‌یه‌ی کۆلیبته‌وه (تایکو براهی) یه Tycho Brahe (1546 - 1601) . له ئەنجامی چاودێری کردنیکی زۆر و لیکۆلینه‌وه و پشکنینه‌وه‌ی وورد و قوول له‌سه‌ر ئەو کلکدارانه‌ی له سالانی 1582 و 1585 و 1590 و 1593 و 1596 ده‌رکه‌وتوون بۆی ده‌رکه‌وت که ئەو کلکدارانه هه‌یچ په‌یوه‌ندییه‌کیان به (که‌ش) ی ئەرزوه نییه ، به‌لکو ئەوانیش که‌ره‌سه‌ی ئاسمانیی تری ته‌ندارن وه‌ک هه‌ساره‌کان به ده‌وری هه‌تاودا ده‌سوورپینه‌وه .

دوای (تایکو براهی) گه‌لێ زانا و گه‌ردوونناسی تری وه‌ک (جۆهان کبلر J. Kepler) و (دۆرفیل) و (هالی Hally E) . گه‌لێ لایه‌نی شاراوه‌ی ئەم دیارده‌یه‌یان بۆ ئاشکرا بوو و یاسا‌کانی ده‌رکه‌وتنه‌وه‌یان دۆزییه‌وه .

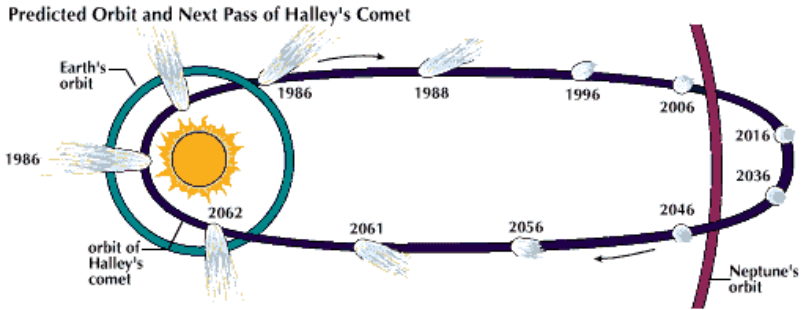
له‌ سالی 1682 کلکداریک په‌یا بوو، زانای فه‌له‌کناس (ئەدمۆند هالی) (1656 - 1742) چاودێری کرد . لێی کۆلییه‌وه و به‌راووردی کرد له‌گه‌ل ئەوانه‌ی پیشتر ده‌رکه‌وتبوون . بینیی سیما و شیوه‌ی ئەم کلکداره له هه‌ندێ کلکداری تر ده‌کا که پیشتر ده‌رکه‌وتوون و له شیعر و کتیب و ده‌ست نووسه کۆنه‌کاندا باس کراون .. هالی لێکی به‌ستن و پرایگه‌یاندا که ئەم کلکداره‌ی ئیمسالاً ده‌رکه‌وتوو هه‌که‌م جاری نییه . له‌م باره‌یه‌وه په‌یوه‌ندی له‌گه‌ل زانای مه‌زنی ئەو سه‌رده‌مه نیوتن (1687 - 1830) کرد . به‌هاوکاریی پیکه‌وه گه‌لێ شتیان بۆ پوون بووه‌وه و ساغ کرایه‌وه .

بۆ هالی ده‌رکه‌وت که ئەم کلکداره‌ی سالی 1682 هه‌ر ئەوه‌یه که له سالانی 1531 و 1607 یشدا ده‌رکه‌وتوون . به‌میژووی ده‌رکه‌وتنی ئەم کلکداره

تا ساڵی 240 پێش زابین چوووه دواوه گه‌یشته‌ ئه‌و بڕوايه که هه‌مان کلکداره به‌ شێوه‌یه‌کی خولی هه‌ر 76 ساڵ جارێ په‌یا ده‌بێته‌وه و قسه‌ به‌ ناوبانگه‌که‌ی خۆی کرد و وتی : (خه‌لکینه .. چاوه‌ڕێ بن دواي (76) ساڵ که ده‌کاته ساڵی 1758 ئه‌م کلکداره‌ی ئێستا له‌ ئاسمانا ده‌بیینن دیسان په‌یا ده‌بێته‌وه . ئه‌وسا من نه‌ماوم .. که ده‌رکه‌وت یادم بکه‌نه‌وه) .

هالی له‌ ساڵی 1742 دا مرد .. خه‌لکه‌که‌ش دواي ئه‌م مردن .. نه‌وه تازه‌کان .. چی وایان له‌ باره‌ی ئه‌م هه‌رایه‌وه نه‌ده‌زانی .. قسه‌کانی هالی له‌ بیر چوونه‌وه و له‌ ناو کتێب و ووتاره‌ گه‌ردوونناسیه‌کاندا تۆزی له‌سه‌ردا نیشته‌ ، تا ساڵی 1758 ، له‌ شه‌وی چه‌ژنی له‌ دایک بوونی مه‌سیحدا بوو ، پێشبینیه‌که‌ی هالی هاته‌ دی و کلکداره‌که‌ دیسان ده‌رکه‌وته‌وه . ئینجا میژوونوسان و گه‌ردوونناسان قسه‌کانی (هالی) یان بیر که‌وته‌وه . ده‌رکه‌وت که‌ ئه‌نجام و پێشبینیه‌کانی هه‌موو پاست و درووست بوون .. بۆ پێزگرتن و پاراستنی مافی زانستی ئه‌م زانایه‌ مه‌زنه‌ ناوی کلکداره‌که‌یان نا (هالی) .

کلکداره‌ی هالی .. دواي هالی سه‌ جار ده‌رکه‌وتۆته‌وه له‌ ساڵانی (1758 و 1835) و دوا جار له‌ ساڵی 1910 دا بوو ئه‌وه‌ هه‌فتا و شه‌ش ساڵی به‌سه‌ردا تێپه‌ری و دیسان میوانمانه‌ . له‌ سه‌ره‌تای ئه‌م ساڵه‌دا (1986) له‌ ئه‌رز نزیك بووه‌وه له‌ کۆتایی مانگی کانوونی دووه‌م که‌وته‌ نزیکتین شوینی له‌ ئه‌رزا و به‌ چاوی پووت ده‌بینرا . ئێستا که‌وتۆته‌ پشت خۆر ، دواي وه‌رسووپانه‌وه‌ی به‌ ده‌وریدا ده‌چێته‌ به‌ره‌که‌ی تری هه‌تاو (ئه‌رزیش له‌ سوورانیدا به‌ ده‌وری خۆردا بۆ هه‌مان به‌ر ده‌چێ) دیسان لێک نزیك ده‌بنه‌وه و له‌ کۆتایی مانگی ئازار و سه‌ره‌تای نیساندا دیسان به‌ چاوی پووت ده‌بینرێ . له‌ (11) ی نیساندا ده‌که‌وێته‌ نزیکتین شوینی له‌ ئه‌رزدا . دواي ئه‌مه‌ به‌ره‌ به‌ره‌ دوور ده‌که‌وێته‌وه و کزتر ده‌بێ و ئاوا ده‌بێته‌وه .. و گه‌شتیکی تری هه‌فتا و شه‌ش ساڵه‌ی ده‌ست پێ ده‌کاته‌وه . تا ساڵی 2062 ده‌رده‌که‌وێته‌وه :

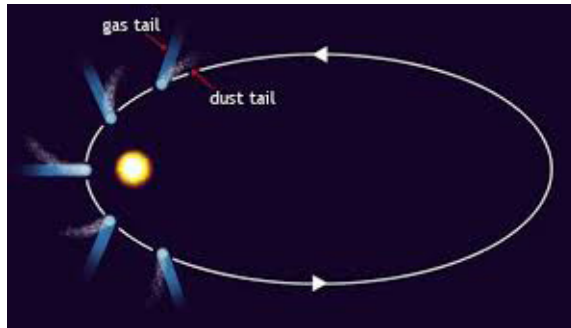
کات و سوورگهی کلکداری هالی که له سالی 2062 دا دردهکه ویتتهوه

کلکدار له په له هه وریکی خپری یه گجار گه وره دهکات . ناوه پراستی ئه م خپیه توند و رهق و بهردینه به (ناوک) ناو ده بری . ناوک به به شیکی تر ئابلۆقه دراوه .. ئه م به شه و ناوکه که (سه لک) ی کلکدار پیک ده هینن . قه باره ی سه لکی هه ندی کلکدار ده جار به قه د گه وره یی ئه رز ده بی .

تا ئیستا به ته وای نه زانراوه ئه م سه لکه له چی پیک هاتوو و شیوه که ی له ناوه وه چۆنه و که ره سه کانی چین . هه ندی وای بو ده چن که له یه ک پارچه ی ساغ پیک هاتوو هه شه ده لی به توئکلکی گازی ئابلۆقه دراوه . چه ند له هه تاو دوورتر که ویتته وه قه باره که ی بچوو کتر ده بی له بهر نزم بوونه وه ی پله ی گه رمایی . له تاییه تییه کانی گاز ئه وه یه به سهرما چر ده بی و ده چیتته بار یه ک تا ده بیته شله و ده مه یی .. بۆیه ناشی قه باره ی هیچ کلکداریک ده ست نیشان بکریت چونکه ده گوری به پیی نزکی و دووری

له خۆرهوه . تیره ی سه لکی بچووکتیرین کلکدار که نزیک خۆر ده که ویتته وه پانزه ههزار به قه د تیره ی ئه رزی لی دئ . کلکداری واش هه یه تیره ی سه لکه که ی ده گاته ملیۆن کیلۆمه تر و درییی کلکه که ی ده گاته سه دان ملیۆن کیلۆمه تر . درییی کلکی هالی له ده رکه وتنی سالی (1910) یدا گه یشته (110) ملیۆن کم . له سالی (1843) دا کلکداری ده رکه وت درییی کلکه که ی گه یشته (320) ملیۆن کم . کلکدار له سوورپانیا به ده وری خۆرا کلکه که ی هه میشه پوه وه دزی خۆر ده بی .

ئه گه ر جارن خه لکه که به ترس و گومانه وه پیشوازی ئه م کلکداره یان ده کرد و ده رکه وتنیان به شووم و نیگبه ت و چاره ره شی و وه یشوومه له قه له م دها ، وا ئه مجاره یان به گیان و هه ستیکی گه شبینی و جموجۆلیکی زانستییه وه پیشوازی ده کن . که کلکداری هالی له سالی 1910 ده رکه وت ده سه لاتی ته کنه لۆجیی مرۆف نه گه یشتبووه ئه و راده یه ی بتوانئ له نزیکه وه پیشوازی بکات و شیگه بخاته سه ری و له سروشتی بگات . له م هه فتا و شه ش سالی به سه ر چوو زانست و ده سه لاتی بیر کردنه وه ته کنه لۆجیا گه یشته لووتکه . به هیترترین ته لسه کۆب و مانگی ده سکرد داهینرا . ئه م جاره یان بایه ختیکی یه کجار زۆر و تایبه تی به هاتن و پیشوازی کردنی کلکداری هالی دراوه له پینا و تیگه یشتن و زانینی نه یینییه کانی ئه م دیارده سه رنج پاکیشه . زۆریه ی ئه وه ی تا ئیستا له باره یه وه و تراوه مه زنده یه . گه لئ نه یینی له باره ی کلکدارانه وه هه یه به ته ماین ئه م جاره بۆمان ئاشکرا بی و پوهن بیته وه . هه ندئ زانا وای بۆ ده چن که ئه م کلکدارانه به رماوه کۆنه کانی دروست بوونی بنه ماله ی خۆرن . هه یه ده لئ که ره سه کانی وه ک ئه وانه ی ئه رزن هه شه ده لئ جۆریکی ترن . هه یه

دهلی سەلکی کلکدار له یەک بەشی ساغ پیک هاتووە .

. هەشە لەسەر ئەو بڕوایەدایە کە لە وردە بەرد و لم و زینخ پیک هاتووە

.. هەندیکیش وای بۆ دەچن کە لە چەن پارچەیهکی گەورە گەورە پیک هاتووە ..

هەرچۆنیکى بى ئىم جارە بە سايەى تەکنەلوجيا و دەسەلاتى بىرى مروف . ئىم پەردە تاريكانە ھەموو لا دەبرين و گەلى نھينى لە بارەى سروشت و ميژووى کلکدار و پەيوەندييان بە کەرەسەکانى تری ئاسمانىيەوہ ساغدەکریتەوہ .

کلکدارى ھالى لە ناوہراستى کانوونى دووہمى سالى رابردوو سوورپگەى موشتەرى پرى بەرەو خور . ئیستا گەیشتوتە ئەو دیوى خور (بە گویرەى ئیمە) . لەم ماوہیەدا گەرمايەكى زورى مژووہ و بەشیکى زورى لى کردۆتە شلە و ھەلم ئىم ھەلمە وەک پەلە ھەوریکى یەكجار گورەى لى ھاتوو بە تیشكى ھەتاو دەبريقيتەوہ و دەگەشیتەوہ . لە کۆتايى سالى رابردووہ (1985) زور لە ئەرز نزيك بۆتەوہ بە رادەيى بە چاوى پروت دەبينرا . لە مانگى ئازار و نيساندا کلکەكەى خوى بەسەر ئاسمانى باشورى ئەرزدا پەخش دەكات . لە بەشى خواروہى بەرزى ئاسماندا دەبينرئ ، بۆ ئیمەش کە لە باشورى ئەرزداين . دەتوانين بەيانيان پيش خور ھەلاتن نزم لە ئاسودا لەو شويئەى خورى لى ھەلدئ بە چاوى پروت ببينين .

لەم دوو سالەى دواییدا گەردووناسان زور بە پەروشەوہ چاوديرى کلکدارى ھالى دەکەن . تەلیسکۆبە مەزنەکان ئاراستەى کراون . یەكەم دیاردەى سەیریان لى دۆزییەوہ ئەوہیە ، نزيكەى ھەر دە سەعات جارئ گەش دەبئ و کز دەبئ و دەکوژیتەوہ . بەمە دەرکەوت کە ئىم کلکدارە ھەر دە سەعات جارئ بە دەورى خۆیدا دەسوورپتەوہ . بەرنامەيىكى جیھانى تیر و تەسەل بۆ پيشوازيى کلکدارى ھالى دانراوہ . ھەموو ولاتە پيشکەوتووہکان تيايدا بەشدارن . بەشیکى ئىم بەرنامەيە بە ھاوکاريى ھەموویانە . بەشیکى تری سەربەخۆیە .

یەکیەتیی سۆفیەت دوو مانگى دەسکردى بە ناوى (فيگا) وە بۆ تەرخان کردووہ . لە تەممووزى رابردودا چەن ئاميریکيان خستە سەر ھەسارى زوھرە و ئیستا بەرەو ھالى کەوتوونەتە پرى .

دەزگای ئاسمانىی ئەوروپى مانگىكى دەسکردى بە ناوى (گیۆتۆ) وە . . لە تەمموزدا نارد کە (400) کیلۆمەتر لە ھالى نزيك دەبیتەوہ . (پلانیت) مانگىكى دەسکردى یابانىیە بۆ شى کردنەوہى ھالى نیراوہ .

(سولارماک) و (پایونیرفینتۆس) دوو مانگى دەسکردى ئەمريکين . یەكەمیان

تەرخان كراوه بۇ وېنەگرتن و تۆمار كىردنى تىشكى ژورور وەنەوشەبى كە لە چەقى سەلكەكەيەوۈ دەردەچى، پىكھاتەي كەرەسەكانى دەست نىشان دەكات . دوۋەمىيان وېنەي ھالى دەگرى لە كاتى وەرسوۋرەنەوۈي بە دەورى خۆردا . لە شوباتدا پىۋەرى تىشكى ژورور وەنەوشەبى بۇ پىۋانى كۆلانى ھایدروچىن بە كار دەھىنرى . بەھۆيەوۈ قەبارەي ئاۋى سەر كلكدارەكە دەسنىشان دەكرى .

(چالينچەر) ى ئەمەرىكى كە يەكسەر دواي ھەلدانى تەقىيەوۈ و سوۋتا، مانگىكى دەسكردى بچوۋكى بۇ شى كىردنەوۈي ھالى لەگەلا بوۋ .

مەكوۋكى ئاسمانى (كۆلومبىيا) شىگەيىكى ئاسمانى و ئامىرى وېنەي گرتن و تەلىسكۆيىكى بە تىشكى ژورور وەنەوشەبى دەخاتە سەر كلكدارەكە .

بە پىي ئەو بەرنامەيەي بۇ پىشۋازىي ھالى ئامادە كراۋە . برىار وايە ئەم مانگە دەستكردانە ھەموو لە نيۋان (6) و (13) ئازارى ئەم سالە 1986 بگەنە ھالى . زانايانى فەرەنسى و ئەمەرىكى و ئەورۋپى بەشدارىيان لە دروستكردنى (فىگا) دا كىردوۋە . ئەمەيان ھەموو جۆرە ئامىرىكى زانستى خراۋتە ناو ، كە لوۋتكەي تەكنەلۇجىيا ئەنوۋنن .

يەكئ لە ئەركەكانى فىگا كۆكردنەوۈي خاك و تۆزى كلكى ھالىيە . لە (6) ى ئازاردا دەكەوۋتە نىكتىن شوۋنى لىي . كەرەسەي كىمىاۋى و مەوداى مىگناتىكى و سىروشتى گاز و ئەيۋنىي ئەم كلكدارە دەست نىشان دەكات و وېنەي دەگرى .

بەپىي ئەو زانايارىيانەي فىگا دەيانىرى ، زانايانى سۆقىتە پىگا پىشان زاناکانى ئەمەرىكى دەدەن بۇ ئارپاستە كىردنى (گىۋنۆ) بەرەو ھالى كەلە (13 ى ئازاردا) دەگاتە (830 كم) نىك لىي .

(پلانېت) ى يابانىش ھەر بە يارمەتىي زاناکانى سۆقىتە لە (8) ى ئازاردا لە ھالى نىك دەبىتەوۈ .

ئەمانە و گەلئ بەرنامەي تر ئامادە كراۋن ، لە ئەرزەوۈ بە تەلىسكۆبە مەزەنەكان ئەم كلكدارە چاۋدىرى بكن و شى بكنەوۈ .

ئەوا ئىستا ھالى مىوانمانە لە (11) ى نىساندا دەگاتە نىكتىن شوۋنى لە ئىمە . دواي ئەمە بەرە بەرە لىمان دوور دەكەوۋتەوۈ و گەشتى داھاتوۋى ھەفتا و شەش

ساله‌ی دهست پئ دهکاته‌وه و له ساله‌ی (2062) دا دهرده‌که‌ویته‌وه .. ئاخۆ کێ له ئیمه تا ئه‌وسا ده‌مینێ تا میوانداریتی بکاته‌وه؟ .
ئهم وتاره له پوژنامه‌ی (العراق) ژماره 3080 ی (12 - 3 - 1986) دا به‌ناونیشانی (کیمان میوانداریتی هالی دهکاته‌وه) بلاوکراوه‌ته‌وه .

نامه‌یه‌کی سامناک له ژیانیکی تره‌وه

له ژ 772 ی 17/1/1985 ی پوژنامه‌ی هاوکاریدا بلاوکراوه‌ته‌وه .

ماوه‌یه‌ک پێش ئیستا دام و ده‌زگا زانستییه‌کانی جیهانی رایانگه‌یاند که نامه‌یک له جیهانیکی تره‌وه گه‌یشتۆته‌ مرۆف . ئه‌مه ده‌نگ و باسیکی یه‌کجار سه‌یر سه‌رسوورپه‌ینه‌ر و خو‌شه به‌لکو یه‌کجار ترسناکیشه . گه‌ر ساغ بیته‌وه که به‌ راستی ئه‌مه نامه‌یکه له جیهانیکی تره‌وه گه‌یشتوومانیتێ ، گومان له‌وه‌دا نامینێ که ژیان تایبه‌ت نیه به‌ ئه‌رز.

نه‌ک هه‌ر ئه‌وه‌نده ... به‌لکو ئه‌وه‌ش ساغ ده‌بیته‌وه که ئه‌و ژیانانه به‌ هه‌زاران به‌لکو به‌ سه‌دان هه‌زار سالی‌ش له‌ هی ئیمه پێشکه‌وتووتر و په‌ره‌سه‌ندوو ترن ، چونکه به‌ پێی راپو‌رتی زاناکان ئهم نامه‌یه به‌ شه‌پۆلی گه‌هرۆ می‌گناتیکی ئاراسته‌ کراوه و به‌ زیاتر له‌ ده‌ هه‌زار سال گه‌یشتۆته‌ ئه‌رز . واتا ده‌ هه‌زار سال پێش ئیمه‌رۆ ئهم نامه‌یه‌یان نارده‌وه . واتا ئه‌و شویننه‌ ده‌ هه‌زار سالێ تیشکی له‌ ئیمه‌ دووره . که ئه‌وان

ئەم نامەيەيان نارد ئىمە ھېشتا لە چاخى بەردىندا بووين .
لە بەرە بەيانی مېژووه . . مەسەلەى ھەبوونی ژيان لە جیھانیکی تردا مېشكى مرۆڤى
خەرىك کردوه . . ئەم جۆرە بىرکردنەوہیە لە ئاین و ميسۆلوجيا و ئەفسانە کۆنەکان
بە ئاشکرا دیارە .

تا پېش داھینانی تەلیسکۆب لە سەرەتای سەدەى حەڤدەمدا (1608 ز) ، لە چاوی
رپوت و بىرکردنەوہ زیاتر ھىچ ئامیڤیکی تر نەبوو قوولایی ئاسمانی پى ببینریت و
لیی بکۆلریتەوہ و دیاردەکانی پى شى بکړینەوہ . بۆیە ئەوہى ئەوسا دەوترا لە چوار
چىوہى بۆچوون و مەزندانە دەر نەدەچوو .

بە سایەى تەلیسکۆب و مانگە دەسکردەکان مرۆڤ توانی قولایی ئاسمان بسمى و پى
بنیتە سەر مانگ و شىگە بنیڤتە ھەسارەکان . بەمە زانیاریی زۆرى تەواوی دەسکەوت
دەربارەى سروشتى فیزیواى و پىکھاتەى کەرەسەکانى تەنە گەردوونییەکان .

لە ئەنجامى لىکۆلینەوہى ئەم دەیەھا سالەى دواى . ساغ بووہوہ کە ، جگە لە ئەرز
، لە ھەموو ئەو تۆ ھەسارانەى سەر بە بنەمالەى خۆرن و لە ھەموو مانگەکانیاندا کە
(69) ن ، ژيان بە ھىچ شىوہیەكى نییە . . بەمە ئەو ئاواتە ئەفسووناویيەى دەربارەى
ھەبوونی ژيانىکی نزیك نیژرا . . مرۆڤ ھەستى بە تەنیاى و سامناكى کرد و . . . پووی
کردە دەرەوہى بنەمالەى خۆر بەلکو ئەم ئاواتەى بۆ بېتە دى .

تەمەن و توانینی ئادەمیزاد بە گوڤرەى مەزنى و فراوانى بى پایانى گەردوون یەكجار
كورت و سنووردارە . بۆ دەرک کردنى ئەمە سەیرى ئەم لىكدانەوہیە بکە :

(تیشك بە خىراى سى سەد ھەزار كیلۆمەتر لە یەك چركەدا (سانىە) دەرپوات . گەر
لە ئەرزەوہ ملی پى گرت بە نەختى لە چركەبىك زیاتر دەگاتە مانگ (كە 400000
چوارسەد ھەزار كیلۆمەتر لىمان دوورە) واتا بە چاوترووكانىك .

خۆر 150000000 سەد و پەنجا ملیۆن كیلۆمەتر لە ئىمە دوورە . تیشكەكەى بە
8 خولەك (دەقیقە) دەگاتە ئەرز . ئىنجا شەش سەعاتى دەوى تا لە دوا ھەسارى
بنەمالەى خۆر پلۆنۆ پەت بى . دواى ئەمە چوار سال و نیوى دەوى بگاتە نزیكترین
ئەستىڤرەى دراوسىمان . (ئەمە بۆ نزیكترین ئەستىڤرە) . . پۆرەستىڤرەى Galaxy
ئىمە (كاكىشان) بە لای كەمى سەد ھەزار ملیۆن ئەستىڤرەى تىايە .

وینەى گالاگسى (پۆرەستىرە) سەد ھەزار ملیۆن ئەستىرە دەگریتە خۆ ئەم ھەتاوہى ئیئمە ییڭکیکە لیڭیان . لە بەر نزیکىی لە ئیئمە وا گەش و گەورەى دەبینین . گەر لىی دوورکەوینەوہ وەک ئەست ارەیی دەبینین . ئەم گەردوونەش بۆشایىکى بى پایانە ، بە تریلیۆنەها پۆرەستىرەى تیدا مەلە دەکەن .

ھەر دانەییڭ پۆرەستىرەییڭکە

گەر مەرۆف توانى شتى دروست بکات بە قەد تیشک خیرا برۆا . بە چوار سال و نیو ئنجا دەگاتە نزیکترین ئەستىرە .. لە گالاگسىی ئیئمەدا ئەستىرەى وا ھەیە سەد و بیست ھەزار سالى تیشکى لیمان دوورە .. دوورىی نىوان مەجەرەکانیش بە سەدان ھەزار و ملیۆنەها سالى تیشکىیە . بۆیە مەرۆف ھەر چەن پيشکەوئى و دەسەلاتى تەکنەلۆجیای پەرە بسەنئ ، پەيوەندىی لەگەل ھەچ ژيان و جیھانىکى تر گەر ھەبئ ھەرگیز راستەوخۆ و لە ھەمان کاتدا نابئ .

گەر له هه ساریکی نزیکتیرین ئەستیره ژیان هه بێ ، نامه ییکیان به شه پۆلی که هر پۆمیگناتیکی بۆ بنێرین وه لامه که ی دواى نو سالّ ده گاته وه ئیمه . ئەستیره ی واش هه یه ملیونه ها سالی ده وئى بیگاتى .

پار بوو یه کئ له ئەستیره ده سکرده نه ی ئەمهریکى له هه ساری بلۆتۆ پرت بوو به ره و بۆشایى پئ پایانى ئاسمان به خیرایی په نجا تا شه ست هه زار کیلۆمه تر له سه عاتییدا ، ئەمه دواى په نجا و دوو هه زار هه زار سالّ ئنجا ده گاته نزیکتیرین ئەستیره ی دراوسیمان . ئەمه که سه ر و بئ ئومیدییه کی زۆر ده خاته دلّ ، که گه یشتن به یه کتر له گه ل هه ر ژیانیکى تر گه ره بئ هه رگیز پوو نادات . له ئەنجامى گه شته ئاسمانیه کان ساغ بووه وه که له بنه مالّه ی خۆردا ته نیا ئەرز ژيانداره .

تا چه فتاکانى سه ده ی نۆزده م گه ردووناسه کان بایه خیان ته نیا به بزوتنه وه و جوولانه وه ی هه سار و ئەستیره کان ده دا . دواى ئەو سه رده مه هونه رى دروست کردنى ته لیسکۆب زۆر پیشکه وت ، ئەمه وای له زانا گه ردووناسه کان کرد ، شان به شان جوولانه وه و بزوتنه وه ی ئەستیره و هه ساره کان بایه خ به دارشتنى فیزیایى و ژینگه کانیا ن به دن .

هه ندئ زانا له و بپروایه دان که جگه له ئەرزى ئیمه ئەگه رى ژيانى تر هه یه به لگه شیان ئەوه یه :

(ئەم گه ردوونه بۆشاییکی بئ پایانه ، ئەم سه ر و ئەو سه رى نییه . به تریلیۆنه ها گاله کسىی تیدا مه له ده کەن . هه گاله گسیییک له سه دان ملیۆن ئەستیره پیکهاتوه ، هه ر ئەستیره ییک چه ند هه ساریکی به ده وردا ده سوورپتته وه . ئەبئ گه لئ ژینگه ی تری وه ک ئەرزى هه بئ ژيانى تیدا په یا بووی . بۆچوونى واش هه یه که هه ندئ له و جیهانانه زۆر له هى ئیمه پیشکه وتووترن . ته نانه ت سه ردانى ئەرزیشیان کردوه ، به لگه شیان بۆ ئەمه ئەو شوینه واره دێرینانه ن که له م به رو ئەو به رى جیهاندا به رچاو ده که ون وه ک هه ره مه کانى میسر peremeds و ستۆنه ینجى stonhenge ئینگلیته را .) که دروست کردنیا ن له ژوور ده سه لاتى ئاده میزادى کۆندایه ته نانه ت هى نویش .

له ژ 772 ی 17/1/1985 ی رۆژنامه ی هاوکاریدا بلأوکراوه ته وه

■ ئايا بوونه وەرى تر سەردانى ئەرزىان کردووه؟

ستونھېنج و ھەرەمەکانى مىسر لە نھىنيە ھەرە سەرسوڤھېنەر و ئالۆزەکانى ميژووى كۆنى مرۆڤە .

ستونھېنج ئاسەوارىك و پوانگەيىكى فەلەكىي دىرينە ، كەوتۆتە دەشتى سالىسبورى لە ويلتشاير ، باشوورى ئينگلەتەر . سى ھەزار سال پيش زايين ، واتا پينج ھەزار سال بەر لە ئيمرۆ ، دەستكراوە بە بنياتنانى ، بە سەدان سال بە چەند قوناغى تەواكراوە . ئەم مەنيومينتە لە ۱۰۰ سەد تاتە بەردى زەبەللاخ پيکھاتووہ . ھەر بەردەى ۴ مەتر بەرز و دوو مەتر و نيو پان و بيست و پينج تۆن كيشيەتى . بەردەکان بە دوو بازنەى لە ناويەك بەستوونى ريزكراون ، بازنەيىكى بچووك بە بازنەيىكى گەورەتر ئابلۆقە دراوہ . ھەر دوو ئەستونە بەردىكى لە ھەمان قەبارەيان خراوہتە سەر .

ھيچ ليكدانەوھيىك نيبە بۆ ئەوہى پينج ھەزار سال بەر لە ئيمرۆ چۆن بنيات نراوہ . چۆن ئەو بەردە زەبەللاخە يەكجار قورسانە قيت وەستينراون و بەردىكيان بە سەردا رايەل كراوہ . ئيستاش كە لوتكەى تەكنەلۆجيايە ئامير و كرىنى وا نيبە بتوانى ئەو بەردانە بەرزكاتەوہ .

ئەوہى ئەم دياردەيەى ليلتەر کردووه ئەوہى ، ئەم بەردانە بەم خەسلەتەيان چۆن و لە كام شاخدا دۆزراونەتەو و بە چ ھيز و ئاميرىك ھەلکەنراون و بە ھەمان قەبارە داتاشراون و لەم ريگا دووردا ھينراونەتە ئەو شويئە دەشتايە كە ۱۵۰ سەد و پەنجا كيلۆمەتر لە ناوچە شاخاوييەکانەوہ دوورە . ھەموو ئەمە ئەنجام دراوہ لەكاتيكدە لەھيزى بازو زياتر ھيچ ئاميرىكى تر نەبووہ .

نەبوونى ھيچ ليكدانەوھيىك بۆ ئەم لوغزە وای لە ھەندى زانايان کردووه وا مەزەندە بکەن كە خەلكى تر لە شويئىكى ترى ئەم گەردوونەوہ ھاتوونەتە ئەرز و بنياتيان ناوہ .

۲ - به گویرهی (هه‌په‌مه‌کانی میسر) یش هه‌مان شت. بنیاتانیان ده‌گه‌په‌تیه‌وه نزیکه‌ی پینج‌ه‌زار سال‌ به‌ر له ئیستا. گه‌وره‌ترینیان هه‌په‌می (خۆفۆ) یه. پوه‌ری ئه‌و ئه‌رزهی هه‌په‌می خۆفۆی له سه‌ر بنیات نراوه (۵۳۰۶۱) مه‌تره که ده‌کاته ۱۳ دۆنم. به‌رزیه‌که‌ی (۱۴۶) مه‌تره ، که ده‌کاته پینج جار به‌قه‌د به‌رزیه‌ی قه‌لای هه‌ولیر. ژماره‌ی به‌رده‌کانی زیاتر له دوو ملیۆن و نیوه .. قورسیی سه‌دان هه‌زار له‌و به‌ردانه دوو تۆن وزیاتر ده‌بی. به‌رده هه‌ره گه‌وره‌کان بیناغه و پیزی خواره‌وه‌ی هه‌په‌مه‌که پیکده‌هینن. به‌ره به‌ره به‌ردی بچووکتر و بچووکتر پیزکراون تا ده‌گاته لوتکه.

وه‌ک ستۆنه‌پنج چۆن و له‌ کوپوه ئه‌و به‌ردانه هینراونه‌ته ئه‌و ده‌شتاییه و چۆن خراونه‌ته سه‌ریه‌ک و به‌ چی براونه‌ته ئه‌و به‌رزاییه ، له‌ کاتی‌کا له‌ هیزی بازوو زیاتر هیه‌چ ئامی‌ری نه‌بوو. هه‌رچه‌ند له‌ میژوودا ده‌لین فیرعه‌ونه‌کان بنیاتیان ناوه . به‌لام چۆن؟؟ ئه‌مه‌ش لوغزیکه وه‌ک ستۆنه‌پنج.

بۆ لیکدانه‌وه‌ی ئه‌مه‌ش وه‌ک ستۆنه‌پنج هه‌ندی که‌وتوونه‌ته سه‌ر ئه‌و مه‌زه‌نده‌یه که بوونه‌وه‌ری تر له‌ شوپینیکی تری ئه‌م گه‌ردوونه هاتوونه‌ته ئه‌رزو ئه‌وان بنیاتیان ناوه . ئه‌م لیلیانه هه‌رگیز نا‌په‌وینه‌وه

هه‌په‌می خۆفۆ

تهنه فریوه نه ناسراو هکان UFO

له دواى جهنگى جیهانیی یه که مه وه زۆر کهس به تایبه تی له ئەمه ریکا وایان راده گه یاند که چاویان به جوړه ته نی بریقه داری نامۆی سهیر که وتوو له ئاسماندا.. هی واش هه بووه وتوویه تی که به چاوی خوۆی بینوییه تی ئەم که شتیایانه له سه رزدا نیشتون و بوونه وه ری سهیریان لئ دابه زیوه و قسه یان له گه لدا کردوون و بینویایانه خه لکیان رڤاندوووه . ته نانه ت جیمی کارته ری سه رۆکی ئەمه ریکا وای راکه یاند که چاوی به ته نه فریوی نه ناسراو که وتوووه . سه رۆکی چین ماوچیتونگ بریوی به هه بوونی ژیانی تر جگه له ئەرز هه بووه و وای بۆ ده چوو که ئەم ته نه فریوانه له وانه وه یه ..

له چله کانی سه ده ی رابردوووه پۆژنامه و میدیاکان زۆر بایه خیان به م دیارده یه داوه . وا لیکه درایه وه که ئەمانه میوانن له هه سار و جیهانه کانی تره وه هاتوون . زانست نه ییتوانی لیکیداته وه و وای بۆ ده چوو که ئەمانه موشه ک و فرۆکه ن سه ر به ولاتیکن بۆ مه به سستی تایبه تی سیخوپی و سه ربازی به کار ده هیترین . به م دوایه ئازانسی (سی ئەی ئەی) ئاشکرای کرد که به شیکی ئەو راپۆرتانه له باره ی ئەم دیارده یه وه بلاوکرانه وه په یوه ندیی به و تاقی کردنه وانه وه بوو که له باره ی فرۆکه ی سیخوپی (U-2) ده کرا که له به رزایی زیاتر له ۲۵ کم ده فری و فرۆکه کانی ئەو سه رده م نه ییده گه یشتنئ . بۆیه وای بۆ ده چوون که میوانی هه ساری ترن .

رۆژگیران و دەسکەوتی مەزن

له گۆڤاری پۆشنیبری ژ ١٤٤ ی سالی ١٩٩٩ ل ٤٥ - ٤٩ دا بلاوکراوه ته وه

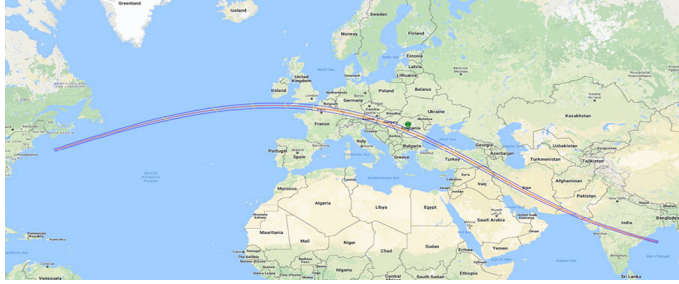
کۆنینه کان.. به چاو و دل و ههستیکی پر له ترس و سامناکی و گومانه وه سهیری دیاردهی پۆژگیران و مانگیگیرانیان ده کرد. به نیشانهی شووم داهاتن و سه رهه لدانی کاره سات و خوین و نیکه تیی تیده گه یشتن. بۆ ره وینه وهی ترسه کانیا ن پیشوازیان ده کردن به گێرانی ئاههنگی تایبه تی و قوربانی پیشکەش کردن. فۆلکلۆری میله تان پریه تی له چیرۆکی ئەفسانه یی له باره ی ئەم دیاردانه وه .

هه موو سال پۆژ ده گیرێ . زۆریه یان له زه ریاکاندا ره و ده دات یا له جۆری ناته واو ن . ئەمانه بایه خیکی ئەوتویان نادریتێ . گرنگیتیی زانستی و جوانی دلگیری و سهیری له (پۆژگیرانی ته واو) دا دایه .

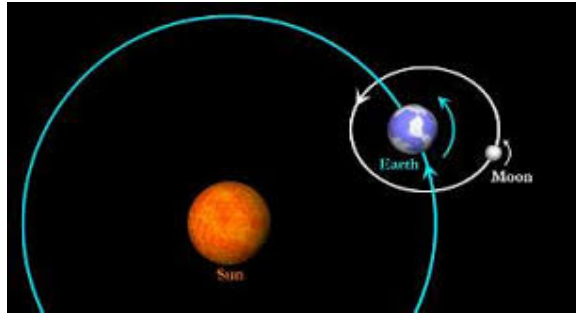
هه موو سال پۆژ ده گیرینه لام زۆریه یان له زه ریاکاندا ره و ده دن یا له جۆری ناته واو ن دوا پۆژگیرانی ته واو له عیراقد له (١٩٥٤/٦/٣٠) دا ره ویدا . ئەمه ی (١٩٩٩/٨/١١) دوا پۆژگیرانی ته واوی ئەم سه ده یه یه .

له پۆژی چوارشه ممه ی پیکه وتی (١٩٩٩/٨/١١) پۆژ به ته واوی له به شیکی جیهاندا گیرا . له باکووری پۆژئاوای ئۆقیانۆسی ئەتله نتییه وه دهستی پیکرد و به خیراییکی یه گجار زۆر به ره و پۆژه لات تا که نداوی به نگال کشا . له پێیدا به ئینگلتیره و فه ره نسا و ئەله مانیا و نه مسا و یۆنان و تورکیا و عیراق و ئێران و هینه وه تیپه پی . پارێزگای مووسل و هه ولیر و سلیمانی که وتنه سه ره هیلی ئەم گیرانه .

له سه عات (١١-٤٥) دا به کاتی جیهانی که ده کاته (٣-٤٥) به کاتی هاوینیی به غداد و هه ولیر ، گیرانه که له سیگۆشه ی سنووری نیوان عیراق و تورکیا و سووریا وه کشایه ناو خاکی عیراقه وه . به حه وت خوله ک (دقیقه) گه یشته سنووری ئێران .

مانگ به دهوری ئه زدا و ئه رز و مانگ به دهوری هه تاودا ده سوورپینه وه .

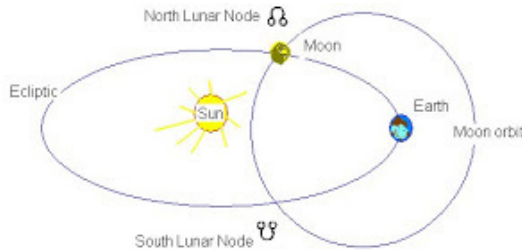
له م گه شتی سوورپانه وه یاندا به دهوری یه کتردا وا پیکده که وئ هه رسیکیان بکه ونه سه ر هیلکی راست . جاریکیان مانگ ده که ویتته نیوان ئه رز و هه تاو و جاریکیان ئه رز ده که ویتته نیوان مانگ و هه تاو . ئه گه ر مانگ که وته نیوان ئه رز و هه تاو ، مانگ به ری پوژ ده گری سیبه ره که ی ده که ویتته سه ر ئه رز . به مه پوژگیران پووده دات .

ئەگەر ئەرز كەوتە نىوان مانگ و ھەتاو ، سىبەرى ئەرز دەكەوئتە سەر مانگ و تارىكى دەكات . بەمە مانگ گىران پوودەدات .

مانگ بە (۲۹ , ۵۳) پوژ جارىك بە دەورى ئەرزا دەسووپتەوہ . واتا لە ماوہى ھەر مانگىك دوو جار ئەرز و مانگ و ھەتاو دىنە بەرانبەر يەك . بەلام لەبەر لارىي سوورگەى مانگ بە (۵ , ۹) پلە لە سەر ئەرز ، ھەموو مانگ گىران پوو نادات . لە ئەنجامى سوورپانى بەردەوامى مانگ بە دەورى ئەرزا و ئەرز و مانگ پىكەوہ بە دەورى ھەتاو دا وا پىكدەكەوئى كە ھىلى راستى نىوان ئەرز و ھەتاو بە چەقى شوئىنەكە دا تىدەپەرى . ئەم شوئىنە بە گرى Node ناودەبرى . مانگ دوو گرى ھەيە . (گرى باكوور) كە مانگ دەكەوئتە نىوان ئەرز و ھەتاو و (گرى باشوور) كە مانگ دەكەوئتە ئەوبەر ئەرز بە گوئىرەى ھەتاو .

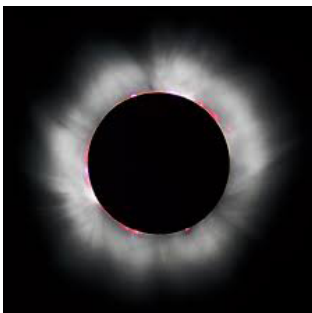
ئەگەر مانگ بە گریڭى باکوردا تىپەپى ئەو ھەتاو ئەگىرى . ئەگەر بە گریڭى باشووردا تىپەپى ئەو مانگ دەگىرى .

زیاتر لە سى ھەزار سال بەر لە ئىمپۆ (بابلى) يەکان و بەبى ئەو ھى لە سروشتى پىکھاتن و پەيوەندى نىوان ھەتاو و مانگ و ئەزگە يىشتىن و تەنيا لە پى چاودىرى کردن و تۆمار کردنى مېژووى پووداوەکانى مانگ و پۆزگىران گە يىشتە ئەو ئەنجامە مەزنىە وردەى کە ھەر (۶۵۸۵) پۆز کە دەکاتە (۱۸ سال و ۱۰ يا ۱۱ پۆز) ، ۷۱ جار گىران پوودەدات ۴۳ جار پۆزگىران و ۲۸ جار مانگگىران . ئەم خولە بە (سارۆس) ناودەبرى .

گەردوونناسەکان لەو ساکەو ھە لە پى ئەم (خولى سارۆسەو ھە) ھەو پىشبینى دەکەن و بە تەواوى دەزانن کەى و لە کام شوین مانگ يا پۆز دەگىرىت و جۆرى گىرانە کە چۆن دەبىت و چەند دەخايىنیت . گریکەکان ئەم سارۆسەيان لە بابلىيەکانەو ھەرگرت . دۆزىنەو ھى (خولى سارۆس) بە گرنگترىن و مەزنترىن دەسکەوتى گەردوونناسى کۆن دەژمىردىت و ئىستاش بەکارى دەھىنن .

فەیلەسووفى گریکى تالیسى میلپتەس (۶۲۴ - ۵۴۵ پ.ن) ، لە پى خولى سارۆسەو پىشبینى ئەو پۆزگىرانەى کرد کە لە (۲۸ - ۵ - ۵۸۵ پ.ن) پوویدا کە بوو بە ھۆى وەستانى ئەو جەنگە خویناويیەى نىوان سوپای لیدیيەکان و میدیيەکان . تارىک داھاتنى کتوپرى دەمى نیو پۆ ، جەنگاوەرەکانى ھەردوو لای تۆقاند . بە غەزەبى خوى تىگە يىشتن . لە ترسانا ھەردوو لائالى ئاشتىيان ھەلکرد و دواييان بەو جەنگە خویناويیە ھىنا .

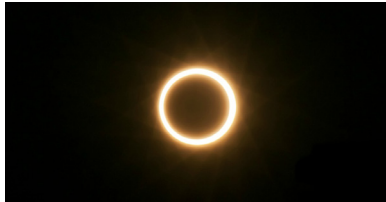
کە مانگ دەکەویتە چەقى گریڭى باشوورەو ھە ، پووى ھەتاو بە تەواوى دەپۆشى و تارىک دادى . گلپە و تەمومژى دەوربەرى ھەتاو دەردەکەوئ . ئەم جۆرە گىرانە بە تەواو ناودەبرى

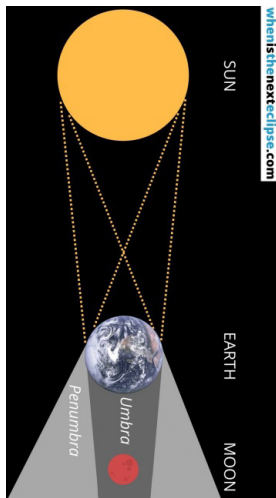
ئەگەر چەقى مانگ كەوتە دەرەوھى چەقى گرىپھە كە ، مانگ بەشىكى پووى ھەتاو دەپۆشى . . لەم بارەدا گىرانى ناتەواو پوودەدات .

سوورگەى مانگ بە دەورى ئەرزدا ھىلكەيىھ دەورترىن خالى لە ئەرز (٤٠٦٥٤٥ كەم) ە و نزيكترىنى (٣٥٦٥٣٠ كەم) ە . كە مانگ لە دەورترىن خالىدا دەبى بچوكتەر لە ھەتاو دەبىنرئ . گەر لە كاتى پۆزگىراندا مانگ لە دەورترىن خالىدا بىت پووى ھەتاو بە تەواوى ناپۆشى . ھەتاو ھەك بازنەيىك دەبىنرئ . بەمە پۆزگىرانى بازنەيى پوودەدات .

كە مانگ دەگىرئ . . ھەموو بەشى شەوى سەر پووى زەمىن دەگرئتەوھ . نزيكەى سەعاتىك و ٤٥ خولەك دەخايئئت .

به لآم گيرانى پوژتە نيا پووبەريكى بچووكى سەر زەوى دەگریتە وه به پانايى نزيكەى ۲۵۰كم. هەر جارەش لە شوپينيكى سەر پووى زەمين پوودەدات.

سيبەرەكەى به خيرايبينكى زور له پوژئاواوه به رهو پوژهه لات دهكشى ، چونكه مانگ له پوژئاواوه به رهو پوژهه لات به دەورى ئەرزدا دەسووپیتە وه خيرايبى سيبەرەكە دهكاتە جياوازى نيوان خيرايبى مانگ و هى سووپانى ئەرز به دەورى خويدا پوژگيران ئەوپه په كى ۸ خولهك دهخايينى .

پوژگيران هه ميشه له كاتى دهركه وتنى مانگى نويدا پوودەدات. مانگگيران هه ميشه له ناوه پراستى مانگى مانگيدا پوودەدات.

زانايان دەلین سەيرکردنە پوژگيران به چاوى پووت چاو ئەزىهت دەدات و زيانى پى دەگەيىنيت .

له پى پوژگيران و مانگگيرانه وه گەلى نهينى مەزن له بارهى پيکهاتنى سرووشته وه ئاشکرا بوو .

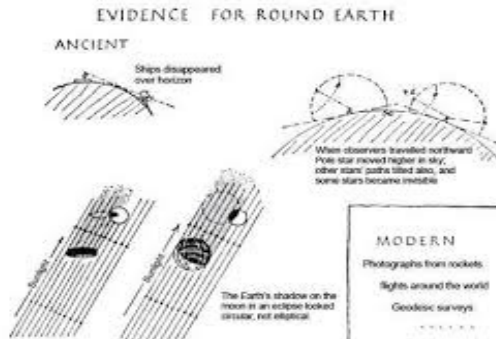
له دەسکه وته هه ره گرنگ و مەزنه كانى گەردووناسىي کون دۆزىنه وهى (خرپى) ي ئەرز و دهركردنى ئەوه بوو كه ئەرز به دەورى هه تاودا دەسووپیتە وه . يه كه ميان له پى مانگگيران و دووه ميان له پى پوژگيرانه وه زانرا و ساغکرايه وه ..

کۆنینه کان هەر وای بۆ دهچوون که ئهرز تهختیکی پان و بهرینه ، چهقی گهردوونه ... ههتاو و مانگ و ئهستیرهکان پهله پووناکین به ئاسمانهوه لکان . فهیلهسوفی گریکی تالیسی میلیتهس (۶۲۴ - ۵۴۵ پ.ن) بۆ یهکه م جار له میژووی بییری مرقایه تیدا رایگه یاند که ههتاو و مانگ و ئهستیرهکان پهله پووناکی نین به ئاسمانهوه .. به لکو که رهسهی تهن دارن وهک ئهرز و تیشکی مانگ پهنگدانه وهی تیشکی ههتاوه و هۆی مانگیگران ئهوهیه ئهرز دهکه ویتته نیوان مانگ و ههتاو و هۆی پوژگیران ئهوهیه مانگ دهکه ویتته نیوان ئهرز و ههتاو .

ئهرستۆ (۳۸۴ - ۳۲۲ پ.ن) ئهم بۆچوونهی پهسندکرد و له پێی مانگیگراندا ساغی کردهوه که ئهرز وهک تۆپ خهپه و تهنیکی ئاسمانیه .

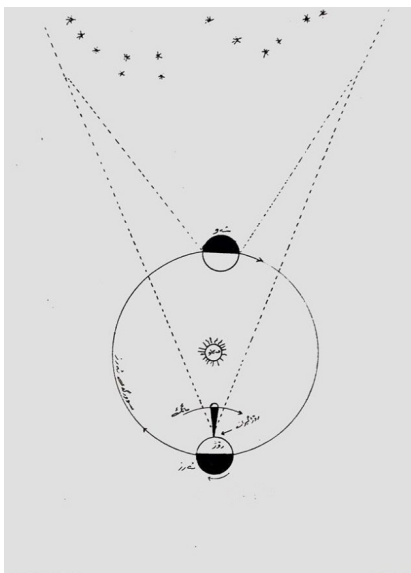
به لگهی هه ره بلیمهت و زیرهکی ئهرستۆ ئهوه بوو ، له کاتی مانگیگراندا که مانگ دهچیتته ناو سیبهری ئهرز لیواری سیبهری ئهرز له سه ر مانگ که وانه بییه .

فهیلهسوفی گریکی ئهریستارشۆسی سامۆسی (۳۱۰ - ۲۳۰ پ.ن) بیرمه ند و زانانیکی مهزنی ئهستیره ناسی بوو . جارنیکیان هاوین دهبی . پوژ به تهواوی دهگیری . تاریک دادیت ، دهبیته شه وه زهنگ ، ئهستیره ده رده که ون . ئهوهی سه رنجی ئهریستارشۆسی پراکیشا و ئه بله قی کرد و به لایه وه یه کجار سه یر بوو ئه وه بوو که ئه و ئهستیره نهی له کاتی پوژگیرانه که دا له هاویندا به پوژ ده رکه و تن هه ر ئه وانن که له زستاندا به شه و ده رده که ون . تاکه لیکنانه وهی ئهریستارشۆس بۆ ئه مه ئه وه بوو که :

(هۆی ئه مه ئه وهیه ئهرز به دهوری ههتاودا دهسووپیتته وه . دوای شهش مانگی تر

ئىمە لە ديوەكەى تری هەتاودا دەبین. بە شەو پوومان لەو شوینەدا دەبێ کە ئیستا بە رۆژ لێیەتى... ئەمە ئەو دەسەلمینى کە ئەرز بە دەوری هەتاودا دەسوورپتەووە نەك هەتاو بە دەوری ئەرزدا). وەك لە م وینەیهدا پوون كراووتەووە .

هەر لە پێی ئەم دەسكەوتە مەزنەووە بوو گەيشتە ئەو ئەنجامە كە جگە لە سوورپانی ئەرز بە دەوری هەتاودا بە دەوری خۆشیدا دەسوورپتەووە و شەو و رۆژ پێكدەهینى . ئەوەى شایانى باسە لێرەدا ئەوێهە كە زانای سەردەمى بوورنەووە ، نيكۆلاى كۆپرینیکەس (۱۴۷۳ – ۱۵۴۳ ز) دووھەزار سالّ دواى ئەريستارشۆس كتيبيكى بە ناونیشانى *On the Revolution of the Celestial Spheres* . ئەو بەر لە مردنى بە چەند رۆژيک لە ساڵى ۱۴۵۳ بـلاو بوووە تیدا هەمان ئەجامەکانى ئەريستارشۆس دەخاتە پوو . ئەوەى سەرنج پراکيشە ئەوێهە ئەم دوو دەسكەوتە مەزنەى ئەريستارشۆس بە هى نيكۆلاى كۆپرینیکەس باوہ .

هه ساره كان Planets

سيستهمى بنه مالهى خۆر له هه تاو و هه موو ئه و كه ره سه و ته نه گه ردوونيانه ي به دهوريدا ده سوورنه وه پيكدت كه ئه مانه ن (هه ساره كان و مانگه كانيان كه ژماره يان له هه فتا ۷۰ زياتره و ... هه سارۆكه كان و ... نيژكه كان و ... كلكداره كان و ... په له گاز و تۆزه كان). گه وره ترينى ئه م ته نانه هه تاوه كه ده كه ويته چه قى سيستمه كه . له % ۹۹.۸ ي هه موو سيستمه كه پيكده هينى .

له م سيستمه مه دا ۹ نو هه ساره هيه ، به ريز به پيى دوور يان له هه تاوه وه به م جوړه يه (عه تارد Mercury - زوهره Venus - ئه رز Earth - مه پيخ Mars - موشته رى Jupiter - زه حه ل Saturn - يوړانووس Uranus - نيپتون Neptune - پلوتو Pluto).

ئو ته نانه ي كه به چاوى رووت ده بينر ين ، جگه له مانگ و هه تاو ، ئه مانه ن (عه تارد - زوهره - مه پيخ - موشته رى - زه حه ل - كلكداره تيپه پيوه كانى نزيك ئه رز - نيژگه كان كه دينه ناو هه ريمي ئه رز وهك ئه ستيره دارژاو ده بينر ين) . ئه وانى تر به ته ليسكو ب ده بينر ين .

هه تاو ييكيكه له دووسه د هه زار مليون ئه ستيره ي تر كه كاكتيشان (گاله كسى) ي ئيمه پيک ده هينن . سى هه زار سالى تيشكى دووره له چه قى گاله كسيه كه و بيست هه زار سالى تيشكى دووره له پۆخى .

ههتاو به خیرایی ۲۲۰ کم له یهک چرکه دا به دهوری چهقی گاله کسپیه که دا ده سوورپیتته وه. به ۲۲۵ ملیۆن سال یهک خول ته واو دهکات. ئەم گاله کسپیه ی ئیمه بیکیکه له تریلیۆنه ها گاله کسپیه ترکه له بۆشایی ئەم گهردوونه بی پایانه دا مه له له دهکن. له م خشته یه دا زانیارییه کان له باره ی هه ساره کان خراونه ته پوو.

مانگ	لاری	تیره (کم)	ماوه ی سووران به دهوری		دوریه ی له خۆر به ملیۆن کم			
			خۆردا	خۆیدا	پژیه	دورترین	نزیکتترین	
-	2	4878	89 و 97 پ	58 و 646 پ	57 و 9	69 و 7	45 و 9	عه تارد
-	178	12104	224 و 7 پ	243 و 16 پ	108 و 2	109	107 و 4	زوهره
1	23 و 44	12756	365 و 3 پ	23 ر 56 پ 4 چ	149 و 6	152	147	ئه رز
2	24	6794	687 پ	24 ك 37 خ 23 چ	227 و 9	249	206 و 7	مه پیخ
16	3 و 1	143884	11 و 86 س	9 ك 50 خ 30 چ	778	815 و 7	740 و 9	موشته ری
18	26 و 7	120537	29 و 46 س	10 ك 13 خ 59 چ	1 و 427	1 و 507	1 و 347	زه حه ل
17	98	51118	84 و 01 س	17 ك 14 خ	2 و 870	3 و 004	2 و 735	یۆرانتۆس
8	28 و 8	50528	164 و 8 س	16 ك 7 خ	4 و 497	4 و 537	4 و 456	نیپتۆن
1	122 و 5	2324	247 و 7 س	6 و 375 پ	5 و 900	7 و 375	4 و 425	پلۆتۆ

کم - کیلۆمه تر / س - سال / چ - چرکه / خ - خوله ک / پ - پۆژ / ک - کارژیر

خشته‌ی رۆژ و مانگ گیران له سه‌ده‌ی بیست و یه‌که‌مدا

**Lists of Solar and Lunar Eclipses
(2100 – 2001)**

خشتهی رۆژگیرانی سهدهی 21

جۆرهکانی گیران:

Annular : بازنهیی / Partial : نیمچهیی / Hybrid : تیکهلی / Total : تهواو

مێژووی گیرانهکان	کاتی جیهانی	جۆر	شوێنی رۆژگیرانهکان
June 21, 2001	12:04:46	Total	Total: Angola , Zambia , Zimbabwe , Mozambique and Madagascar Partial: South America, Africa
December 14, 2001	20:53:01	Annular	Annular: Nicaragua and Costa Rica Partial: North and Central America , North-western South America , Hawaii
June 10, 2002	23:45:22	Annular	Annular: Manado , Indonesia , Guam , Northern Mariana Islands , and Puerto Vallarta , Mexico Partial: Eastern Asia, Northeastern Australia , North America , Hawaii
December 4, 2002	07:32:16	Total	Total: Angola , Botswana , Zimbabwe , South Africa , Mozambique and South Australia Partial: Africa, Antarctica , Indonesia , Australia
May 31, 2003	04:09:22	Annular	Annular: Greenland , Iceland , Northeastern Scotland, Faroe Islands , Shetland Islands Partial: Eastern Europe, Northern and Western Asia, Middle East , Alaska , Greenland and northwestern Canada
November 23, 2003	22:50:22	Total	Total: East Antarctica Partial: Australia , New Zealand , Antarctica , Southern Chile and Argentina

میژوی گیرانه کان	کاتی جیهانی	جۆر	شوینی پۆژگیرانه کان
April 19, 2004	13:35:05	Partial	Partial: Antarctic Peninsula, East Antarctica , Southern Africa
October 14, 2004	03:00:23	Partial	Partial: Eastern Russia , Mongolia , North-eastern China , Korea , Japan, Hawaii , Western Alaska
April 8, 2005	20:36:51	Hybrid	Hybrid: Venezuela , Colombia , Panama , south-eastern French Polynesia , Bounty Islands Partial: Pacific , Mexico , Central America , Caribbean , Western South America, New Zealand , West Antarctica
October 3, 2005	10:32:47	Annular	Annular: Portugal , Spain , Algeria , Tunisia , Libya , Chad , Sudan , Kenya and Somalia Partial: Africa, Europe, Western Asia , Middle East and India
March 29, 2006	10:12:23	Total	Total: Natal , Brazil , Ghana , Togo , Benin , Nigeria , Niger , Libya , extreme northwest Egypt , Turkey , Georgia , southwestern Russia and Kazakhstan Partial: North Africa , Central Africa, eastern Brazil , Central Asia , Middle East , India and Europe
September 22, 2006	11:41:16	Annular	Annular: Guyana , Suriname and French Guiana Partial: South America , West Africa , Southern Africa , Antarctic Peninsula, East Antarctica
March 19, 2007	02:32:57	Partial	Partial: Asia, Western Alaska

میژووی گیرانه کان	کاتی جیهانی	جور	شوینی پوژگیرانه کان
September 11, 2007	12:32:24	Partial	Partial: Central and Southern South America, Antarctic Peninsula, East Antarctica, South Atlantic
February 7, 2008	03:56:10	Annular	Annular: West Antarctica Partial: Antarctica , Southeastern Australia, New Zealand, Southeastern Melanesia , Southeastern Micronesia , Southeastern Polynesia
August 1, 2008	10:22:12	Total	Total: Nunavut , northern Greenland , central Russia, western Mongolia , western China Partial: Nova Scotia , PEI , New Brunswick , Quebec , Nunavut , Greenland , northern Europe, Asia
January 26, 2009	07:59:45	Annular	Annular: southeast Sumatra , Jakarta and Borneo Partial: Southern Africa, east Antarctica , South East Asia , Philippines, Australia
July 22, 2009	02:36:25	Total	Total: central and northeastern India , Bhutan , Bangladesh, Myanmar, China, northern part of the Ryukyu Islands (Satsunan) Partial: Southeast Asia , Japan , South Korea , the Philippines , Indonesia , Central Pacific Ocean area and its islands
January 15, 2010	07:07:39	Annular	Annular: Central African Republic , Democratic Republic of the Congo , Uganda , Maldives , southeastern India , Sri Lanka , Myanmar , central China Partial: Africa, Southeastern Europe , Middle East , Asia
July 11, 2010	19:34:38	Total	Total: Southern Chile and Argentina , Southeastern Polynesia Partial: southwestern South America , French Polynesia , Hawaii

میٹروی گیرانه کان	کاتی جیہانی	جور	شوینی پوژگیرانه کان
January 4, 2011	08:51:42	Partial	Partial: Europe , Northern Africa , Central Asia , Middle East
June 1, 2011	21:17:18	Partial	Partial: Iceland , Northern Canada, Alaska , Northeastern Asia , Greenland , northern Scandinavia
July 1, 2011	08:39:30	Partial	Partial: Southern Indian Ocean near Antarctica
November 25, 2011	06:21:24	Partial	Partial: Southwestern South Africa , Antarctica , Tasmania , New Zealand
May 20, 2012	23:53:54	Annular	Annular: Southern China , Hong Kong , Macau , Kyushu , Shikoku , southern Honshu , Tokyo, Oregon , California , Nevada , Utah , Arizona , New Mexico , Texas Partial: Pacific , eastern Asia, North America , Hawaii
November 13, 2012	22:12:55	Total	Total: Arnhem Land and central Cape York Peninsula , Australia, Kermadec Islands , New Zealand Partial: Australia , New Zealand , Melanesia , Southeastern South America , Southern Pacific , Polynesia , Antarctic Peninsula , West Antarctica, Talos Dome
May 10, 2013	00:26:20	Annular	Annular: Western Australia , Northern Territory and Queensland , Australia, Louisiade Archipelago , Solomon Islands , Kiribati Partial: Australia , New Zealand , Central Pacific , Hawaii , Indonesia

میژوی گیرانه کان	کاتی جیهانی	جور	شوینی پوژگیرانه کان
November 3, 2013	12:47:36	Hybrid	Hybrid: Gabon , Republic of the Congo , Democratic Republic of the Congo , Uganda , Kenya , Ethiopia Partial: Eastern America, Eastern Canada , Caribbean , Eastern South America, South Europe , Africa
April 29, 2014	06:04:33	Annular (non-central)	Annular: western Wilkes Land Partial: South Indian Ocean , Australia , east Antarctica
October 23, 2014	21:45:39	Partial	Partial: Northern Pacific , North America , Mexico, Eastern Russia
March 20, 2015	09:46:47	Total	Total: Faroe Islands , Svalbard , North Atlantic , North Pole Partial: Greenland , Europe , Estonia , Central Asia , Western Russia
September 13, 2015	06:55:19	Partial	Partial: Southern Africa , South Indian Ocean , east Antarctica
March 9, 2016	01:58:19	Total	Total: Indonesia , Micronesia , Marshall Islands Partial: Southeastern Asia , Korea , Japan, Eastern Russia, Alaska , Northwestern Australia, Hawaii , Pacific
September 1, 2016	09:08:02	Annular	Annular: Atlantic , Central Africa, Madagascar , Indian Partial: Africa, Indian Ocean

میژوی گیرانه کان	کاتی جبهانی	جۆر	شوینی پۆژگیرانه کان
February 26, 2017	14:54:33	Annular	Annular: southern Chile and Argentina , Angola , southwestern Katanga Partial: Southern and Western Africa, Southern South America, Antarctica
August 21, 2017	18:26:40	Total	Total: Oregon , Idaho , Wyoming , Nebraska , Northeastern Kansas , Missouri , southern Illinois , Western Kentucky , Tennessee , Southwestern North Carolina , Northeastern Georgia , South Carolina Partial: North America, Hawaii , Greenland , Iceland , British Isles , Portugal, Central America , Caribbean , northern South America, Chukchi Peninsula
February 15, 2018	20:52:33	Partial	Partial: Antarctica , Southern South America
July 13, 2018	03:02:16	Partial	Partial: South Australia , Victoria , Tasmania , Indian Ocean , Budd Coast
August 11, 2018	09:47:28	Partial	Partial: Northeastern Canada, Greenland , Iceland , Arctic Ocean , Scandinavia , northern British Isles , Russia, Northern Asia
January 6, 2019	01:42:38	Partial	Partial: Northeastern Asia, Southwestern Alaska , Aleutian Islands

میژووی گیرانه کان	کاتی جیهانی	جور	شوینی پوژگیرانه کان
July 2, 2019	19:24:08	Total	Total: central Argentina and Chile, Tuamotu Archipelago Partial: South America, Easter Island, Galapagos Islands , Southern Central America, Polynesia
December 26, 2019	05:18:53	Annular	Annular: northeastern Saudi Arabia, Bahrain, Qatar, United Arab Emirates, Oman, Lakshadweep, Southern India, Sri Lanka , Northern Sumatra , southern Malaysia, Singapore, Borneo , central Indonesia, Palau, Micronesia, Guam Partial: Asia, Western Melanesia , Northwestern Australia, Middle East, East Africa
June 21, 2020	06:41:15	Annular	Annular: Democratic Republic of the Congo, Sudan, Ethiopia, Eritrea, Yemen, Empty Quarter, Oman , southern Pakistan , Northern India, New Delhi, Tibet , southern China, Chongqing, Taiwan Partial: Asia, Southeastern Europe, Africa, Middle East , West Melanesia, Western Australia, Northern Territory, Cape York Peninsula
December 14, 2020	16:14:39	Total	Total: Southern Chile and Argentina, Kiribati, Polynesia Partial: Central and Southern South America , Southwest Africa, Antarctic Peninsula, Ellsworth Land , Western Queen Maud Land
June 10, 2021	10:43:07	Annular	Annular: Northern Canada, Greenland, Russia Partial: Northern North America, Europe, Asia
December 4, 2021	07:34:38	Total	Total: Antarctica Partial: South Africa, South Atlantic

میژوی گیرانه کان	کاتی جیهانی	جۆر	شوینی پۆژگیرانه کان
April 30, 2022	20:42:36	Partial	Partial: Southeast Pacific , Southern South America
October 25, 2022	11:01:20	Partial	Partial: Europe , Northeast Africa, Mid East , West Asia
April 20, 2023	04:17:56	Hybrid	Hybrid: Indonesia , Australia , Papua New Guinea Partial: Southeast Asia, East Indies , Philippines , New Zealand
October 14, 2023	18:00:41	Annular	Annular: Western United States , Central America , Colombia , Brazil Partial: North America, Central America , South America
April 8, 2024	18:18:29	Total	Total: Mexico, Central United States , East Canada Partial: North America , Central America
October 2, 2024	18:46:13	Annular	Annular: Southern Chile , Southern Argentina Partial: Pacific , Southern South America
March 29, 2025	10:48:36	Partial	Partial: Northwest Africa , Europe , Northern Russia

میژوی گیرانه کان	کاتی جیهانی	جۆر	شوینی پۆژگیرانه کان
September 21, 2025	19:43:04	Partial	Partial: South Pacific , New Zealand , Antarctica
February 17, 2026	12:13:06	Annular	Annular: Antarctica Partial: South Argentina , Chile , South Africa , Antarctica
August 12, 2026	17:47:06	Total	Total: Arctic , Greenland , Iceland , Spain , Northeastern Portugal Partial: Northern North America , Western Africa , Europe
February 6, 2027	16:00:48	Annular	Annular: Chile , Argentina , Atlantic Partial: South America, Antarctica , West and South Africa
August 2, 2027	10:07:50	Total	Total: Morocco , Spain , Algeria , Tunisia , Libya , Egypt , Saudi Arabia , Yemen , Somalia Partial: Africa , Europe , Mid East , West and South Asia
January 26, 2028	15:08:59	Annular	Annular: Ecuador , Peru , Brazil , Suriname , Spain , Portugal Partial: Eastern North America, Central and South America, Western Europe, Northwest Africa
July 22, 2028	02:56:40	Total	Total: Australia, New Zealand Partial: Southeast Asia, East Indies

میژووی گیرانه کان	کاتی جیهانی	جوړ	شوینی پوژگیرانه کان
January 14, 2029	17:13:48	Partial	Partial: North America , Central America
June 12, 2029	04:06:13	Partial	Partial: Arctic , Scandinavia , Alaska , Northern Asia, Northern Canada
July 11, 2029	15:37:19	Partial	Partial: Southern Chile , Southern Argentina
December 5, 2029	15:03:58	Partial	Partial: Southern Argentina , Southern Chile , Antarctica
June 1, 2030	06:29:13	Annular	Annular: Algeria , Tunisia , Greece , Turkey , Russia , Northern China, Japan Partial: Europe , Northern Africa , Mid East , Asia , Arctic , Alaska
November 25, 2030	06:51:37	Total	Total: Botswana , South Africa , Australia Partial: South Africa , Southern Indian Ocean , East Indies , Australia , Antarctica
May 21, 2031	07:16:04	Annular	Annular: Angola , Republic of the Congo , Zambia , Tanzania , south Indian Ocean , Malaysia , Indonesia Partial: Africa, south Asia, East Indies , Australia

میژوی گیرانه کان	کاتی جیهانی	جور	شوینی پوزگیرانه کان
November 14, 2031	21:07:31	Hybrid	Hybrid: Pacific , Panama Partial: south United States, Central America , northwest South America
May 9, 2032	13:26:42	Annular	Annular: south Atlantic Partial: south South America, South Africa
November 3, 2032	05:34:13	Partial	Partial: Asia
March 30, 2033	18:02:36	Total	Total: east Russia, Alaska Partial: North America
September 23, 2033	13:54:31	Partial	Partial: south South America, Antarctica
March 20, 2034	10:18:45	Total	Total: Nigeria , Cameroon , Chad , Sudan , Egypt , Saudi Arabia , Iran , Afghanistan , Pakistan , India , China Partial: Africa, Europe, west Asia
September 12, 2034	16:19:28	Annular	Annular: Chile , Bolivia , Argentina , Paraguay , Brazil Partial: Central America , South America

میٹروی گیرانه کان	کاتی جیہانی	جۆر	شوینی پۆژگیرانه کان
March 9, 2035	23:05:54	Annular	Annular: New Zealand, Pacific Partial: Australia, Mexico, Antarctica
September 2, 2035	01:56:46	Total	Total: China, Korea , Japan, Pacific Partial: east Asia, Pacific
February 27, 2036	04:46:49	Partial	Partial: Antarctica , south Australia, New Zealand
July 23, 2036	10:32:06	Partial	Partial: south Atlantic
August 21, 2036	17:25:45	Partial	Partial: Alaska , Canada, Arctic , west Europe, northwest Africa
January 16, 2037	09:48:55	Partial	Partial: north Africa, Europe, Mid East , west Asia
July 13, 2037	02:40:36	Total	Total: Australia, New Zealand Partial: East Indies , Australia, Pacific

میژوی گیرانه کان	کاتی جیهانی	جور	شوینی پوزگیرانه کان
January 5, 2038	13:47:11	Annular	Annular: Cuba , Dominican Republic , Cote d'Ivoire , Ghana , Niger , Chad , Egypt Partial: east North America, north South America, Atlantic , Africa, Europe
July 2, 2038	13:32:55	Annular	Annular: Colombia , Venezuela , Mauritania , Morocco , Mali , Niger , Chad , Sudan , Ethiopia , Kenya Partial: North and Central America, South America, Africa, Europe, Mid East
December 26, 2038	01:00:10	Total	Total: Australia, New Zealand, south Pacific Partial: southeast Asia, East Indies , Australia, New Zealand, south Pacific , Antarctica
June 21, 2039	17:12:54	Annular	Annular: Alaska , north Canada, Norway, Sweden, Finland, Estonia , Russia Partial: North America, west Europe
December 15, 2039	16:23:46	Total	Total: Antarctica Partial: south South America
May 11, 2040	03:43:02	Partial	Partial: Australia, New Zealand, Antarctica
November 4, 2040	19:09:02	Partial	Partial: North and Central America

میٹروی گیرانه کان	کاتی جیہانی	جور	شوینی پوژگیرانه کان
April 30, 2041	11:52:21	Total	Total: Angola , Republic of the Congo , Uganda , Kenya , Somalia Partial: Brazil , Africa, Mid East
October 25, 2041	01:36:22	Annular	Annular: Mongolia , China, Korea , Japan, Pacific Partial: east Asia, Pacific
April 20, 2042	02:17:30	Total	Total: Malaysia , Indonesia , Philippines , north Pacific Partial: east and southeast Asia, Australia, Pacific
October 14, 2042	02:00:42	Annular	Annular: Thailand , Malaysia , Indonesia , Australia, New Zealand Partial: south-east Asia, East Indies , south Pacific , Antarctica
April 9, 2043	18:57:49	Total (non-central)	Total: northeast Russia Partial: north North America, northeast Asia
October 3, 2043	03:01:49	Annular (non-central)	Annular: south Indian Ocean Partial: Antarctica , southwest Australia, Indian Ocean
February 28, 2044	20:24:40	Annular	Annular: south Atlantic Partial: Antarctica , South America

میژوی گیرانه کان	کاتی جیهانی	جور	شوینی پوژگیرانه کان
August 23, 2044	01:17:02	Total	Total: Greenland , north Canada, Montana , North Dakota Partial: north Asia, western North America, Greenland
February 16, 2045	23:56:07	Annular	Annular: New Zealand, Pacific Partial: Australia, Hawaii
August 12, 2045	17:42:39	Total	Total: south United States, Haiti , Dominican Republic , Venezuela , Guyana , French Guyana , Suriname , Brazil Partial: North , Central and South America, western Africa
February 5, 2046	23:06:26	Annular	Annular: Papua New Guinea , Hawaii , California , Oregon , Idaho Partial: Australia, western United States
August 2, 2046	10:21:13	Total	Total: Brazil , Angola , east Namibia , Botswana , South Africa, Swaziland , south Mozambique Partial: Africa
January 26, 2047	01:33:18	Partial	Partial: east Asia, Alaska
June 23, 2047	10:52:31	Partial	Partial: north Canada, Greenland , northeast Asia

میٹروی گیرانه کان	کاتی جیہانی	جور	شوینی پوژگیرانه کان
July 22, 2047	22:36:17	Partial	Partial: southeast Australia, New Zealand
December 16, 2047	23:50:12	Partial	Partial: Antarctica , south Chile , south Argentina
June 11, 2048	12:58:53	Annular	Annular: midwest United States, Quebec , Ontario , Greenland , Iceland , Norway, Sweden, Russia, Afghanistan Partial: North America, Caribbean , north Africa, Europe, west Asia
December 5, 2048	15:35:27	Total	Total: Chile , Argentina , Namibia , Botswana Partial: south South America, southwest Africa
May 31, 2049	13:59:59	Annular	Annular: Peru , Ecuador , Colombia , Venezuela , Guyana , Senegal , Mali , Burkina Faso , Ghana , Nigeria Partial: southeast United States, Central America , South America, Africa, south Europe
November 25, 2049	05:33:48	Hybrid	Hybrid: Saudi Arabia , Yemen , Malaysia , Indonesia Partial: east Africa, south Asia, East Indies , Australia
May 20, 2050	20:42:50	Hybrid	Hybrid: south Pacific Partial: New Zealand, southwest South America

میژوی گیرانه کان	کاتی جیهانی	جۆر	شوینی پۆژگیرانه کان
November 14, 2050	13:30:53	Partial	Partial: northeast United States, east Canada, north Africa, Europe
April 11, 2051	02:10:39	Partial	Partial: Asia, Alaska , Canada, Greenland
October 4, 2051	21:02:14	Partial	Partial: Antarctica , Australia, New Zealand
March 30, 2052	18:31:53	Total	Total: central Pacific , Mexico, United States, central Atlantic Partial: Central and North America, north South America
September 22, 2052	23:39:10	Annular	Annular: Australia, south Pacific Partial: New Zealand, Antarctica , West Indies
March 20, 2053	07:08:19	Annular	Annular: central Indian Ocean , Indonesia Partial: Africa, Indies , Australia, Antarctica
September 12, 2053	09:34:09	Total	Total: Spain , Morocco , Algeria , Tunisia , Libya , Egypt , Saudi Arabia , Indonesia Partial: Greenland , Africa, Europe, Asia

میژووی گیرانه کان	کاتی جیہانی	جوړ	شوینی پوژگیرانه کان
March 9, 2054	12:33:40	Partial	Partial: Antarctica , South Africa, Madagascar , Chile
August 3, 2054	18:04:02	Partial	Partial: Antarctica
September 2, 2054	01:09:34	Partial	Partial: Asia, United States, Canada, Greenland
January 27, 2055	17:54:05	Partial	Partial: Canada, United States, Mexico, Cuba
July 24, 2055	09:57:50	Total	Total: South Africa Partial: Africa, Antarctica
January 16, 2056	22:16:45	Annular	Annular: central Pacific , Mexico Partial: New Zealand, western North America
July 12, 2056	20:21:59	Annular	Annular: central Pacific , Colombia , Ecuador , Peru , Brazil Partial: south North America, Central America , north South America

میژوی گیرانه کان	کاتی جیهانی	جۆر	شوینی پۆژگیرانه کان
January 5, 2057	09:47:52	Total	Total: southern Atlantic , southern Indian Ocean Partial: Africa, Antarctica , Australia
July 1, 2057	23:40:15	Annular	Annular: China, Mongolia , Russia, Canada, United States Partial: Asia, North America
December 26, 2057	01:14:35	Total	Total: Antarctica Partial: Australia
May 22, 2058	10:39:25	Partial	Partial: South Africa, Madagascar
June 21, 2058	00:19:35	Partial	Partial: Russia, Greenland , Norway, Sweden, Finland
November 16, 2058	03:23:07	Partial	Partial: Russia, China, Mongolia , Japan
May 11, 2059	19:22:16	Total	Total: central Pacific , Ecuador , Peru , Brazil Partial: North , Central and South America

میژوی گیرانه کان	کاتی جیهانی	جۆر	شوینی پۆژگیرانه کان
November 5, 2059	09:18:15	Annular	Annular: France, Libya , Egypt , Sudan , Ethiopia , Eritrea , Somalia , Indonesia Partial: Africa, Europe, Asia
April 30, 2060	10:10:00	Total	Total: Ivory Coast , Ghana , Togo , Benin , Nigeria , Niger , Chad , Libya , Egypt , Turkey , Kazakhstan , Russia Partial: Africa, Asia
October 24, 2060	09:24:10	Annular	Annular: Guinea , Sierra Leone , Liberia , Ivory Coast , Angola , Namibia , Botswana , South Africa Partial: Africa, Antarctica , South America
April 20, 2061	02:56:49	Total	Total: Kazakhstan , Russia Partial: Asia, Middle East , North America
October 13, 2061	10:32:10	Annular	Annular: Antarctica , Argentina , Chile Partial: South America
March 11, 2062	04:26:16	Partial	Partial: Antarctica , Australia, New Zealand
September 3, 2062	08:54:27	Partial	Partial: Greenland , Europe, Asia

میژووی گیرانه کان	کاتی جیهانی	جور	شوینی پوژگیرانه کان
February 28, 2063	07:43:30	Annular	Annular: Indian Ocean , Indonesia , Malaysia , Mindanao , Philippines Partial: Africa, Indies , southeast Asia, the rest of Philippines, Antarctica , Australia
August 24, 2063	01:22:11	Total	Total: China, Mongolia , Japan, central Pacific Partial: Asia, central Pacific
February 17, 2064	07:00:23	Annular	Annular: Zaire , Zambia , Tanzania , India , Nepal , Bangladesh , Bhutan , China Partial: Africa, Asia
August 12, 2064	17:46:06	Total	Total: Central Pacific , Chile , Argentina Partial: Americas , Antarctica
February 5, 2065	09:52:26	Partial	Partial: North America, Europe, West Asia
July 3, 2065	17:33:52	Partial	Partial: northern Europe, Russia
August 2, 2065	05:34:17	Partial	Partial: Antarctica , South Africa, Madagascar

میژوی گیرانه کان	کاتی جبهانی	جۆر	شوینی پۆژگیرانه کان
December 27, 2065	08:39:56	Partial	Partial: Chile , Argentina , Antarctica , Australia
June 22, 2066	19:25:48	Annular	Annular: Russia, Alaska , Canada Partial: North America, northern Europe, north Asia
December 17, 2066	00:23:40	Total	Total: Australia, New Zealand, south Pacific Partial: Australia, Antarctica , New Zealand
June 11, 2067	20:42:26	Annular	Annular: central Pacific , Ecuador , Peru Partial: Americas
December 6, 2067	14:03:43	Hybrid	Hybrid: Honduras , Nicaragua , Colombia , Venezuela , Guyana , Brazil , Nigeria , Cameroon , Chad , Sudan Partial: Americas , Africa, south Europe
May 31, 2068	03:56:39	Total	Total: Australia, New Zealand Partial: Indies , Australia, Antarctica
November 24, 2068	21:32:30	Partial	Partial: North America, Russia

میژوی گیرانه کان	کاتی جیهانی	جور	شوینی پوژگیرانه کان
April 21, 2069	10:11:09	Partial	Partial: Europe, Asia, north Africa, North America
May 20, 2069	17:53:18	Partial	Partial: South America, Antarctica
October 15, 2069	04:19:56	Partial	Partial: Antarctica
April 11, 2070	02:36:09	Total	Total: Sri Lanka , Myanmar , Thailand , Laos , Vietnam , Philippines Partial: Asia, Indies , Alaska , Canada
October 4, 2070	07:08:57	Annular	Annular: Angola , Zambia , Zimbabwe , Mozambique , Madagascar Partial: Africa, Antarctica , Australia
March 31, 2071	15:01:06	Annular	Annular: Chile , Argentina , Paraguay , Brazil , Republic of the Congo , Zaire Partial: South America, Africa, Antarctica
September 23, 2071	17:20:28	Total	Total: Mexico, Colombia , Venezuela , Guyana , Suriname , French Guiana , Brazil Partial: Americas , Africa

میٹروی گیرانه کان	کاتی جیہانی	جور	شوینی پوژگیرانه کان
March 19, 2072	20:10:31	Partial	Partial: Antarctica , South America
September 12, 2072	08:59:20	Total	Total: Russia Partial: Greenland , Europe, Asia
February 7, 2073	01:55:59	Partial	Partial: Asia, Alaska
August 3, 2073	17:15:23	Total	Total: Chile , Argentina Partial: South America, Antarctica
January 27, 2074	06:44:15	Annular	Annular: Sudan , Ethiopia , Somalia , Sri Lanka , Myanmar , Thailand , Laos , Vietnam , China, Japan Partial: Africa, Asia, Indies
July 24, 2074	03:10:32	Annular	Annular: Thailand , Cambodia , Vietnam , Philippines Partial: Asia, Indies , Australia, New Zealand
January 16, 2075	18:36:04	Total	Total: Chile , Argentina , Paraguay , Brazil Partial: New Zealand, South America, Antarctica

میژوی گیرانه کان	کاتی جیهانی	جۆر	شوینی پۆزگیرانه کان
July 13, 2075	06:05:44	Annular	Annular: south Europe, Russia Partial: Europe, Asia, Africa, north North America
January 6, 2076	10:07:27	Total	Total: Antarctica Partial: Australia, South America
June 1, 2076	17:31:22	Partial	Partial: South America, Antarctica
July 1, 2076	06:50:43	Partial	Partial: Russia, North America
November 26, 2076	11:43:01	Partial	Partial: Africa, Europe, west Asia
May 22, 2077	02:46:05	Total	Total: Australia Partial: Indies , Australia, New Zealand, Antarctica
November 15, 2077	17:07:56	Annular	Annular: United States, Caribbean , Colombia , Venezuela , Brazil , Guyana , Suriname , French Guiana Partial: Americas

میژووی گیرانه کان	کاتی جیهانی	جۆر	شوینی پوژگیرانه کان
May 11, 2078	17:56:55	Total	Total: Mexico, United States Partial: Americas
November 4, 2078	16:55:44	Annular	Annular: Chile , Argentina Partial: Americas , Antarctica
May 1, 2079	10:50:13	Total	Total: United States, Canada, Greenland Partial: west Americas , Europe, Africa, Asia
October 24, 2079	18:11:21	Annular	Annular: Antarctica , New Zealand Partial: South America
March 21, 2080	12:20:15	Partial	Partial: Antarctica , Africa
September 13, 2080	16:38:09	Partial	Partial: North America, Europe, Africa
March 10, 2081	15:23:31	Annular	Annular: Chile , Argentina , Ivory Coast , Ghana , Togo , Benin , Nigeria , Cameroon Partial: South America, Africa, Antarctica

میژووی گیرانه کان	کاتی جیهانی	جۆر	شوینی پۆژگیرانه کان
September 3, 2081	09:07:31	Total	Total: Central Europe , France , Switzerland , Austria , Slovenia , Hungary , Croatia , Serbia , Romania , Greece , Bulgaria , Turkey , Syria , Iraq , Kuwait , Qatar , UAE , Saudi Arabia , Oman Partial: Africa, Europe, Asia
February 27, 2082	14:47:00	Annular	Annular: Peru , Brazil , Suriname , French Guiana , Portugal, Spain, France, Italy, Germany, Austria Partial: Americas , Europe, Africa
August 24, 2082	01:16:21	Total	Total: Indonesia , New Guinea , South Pacific Partial: Indies , Australia, Antarctica , New Zealand
February 16, 2083	18:06:36	Partial	Partial: Mexico, United States, Canada
July 15, 2083	00:14:23	Partial	Partial: Greenland
August 13, 2083	12:34:41	Partial	Partial: South America, Antarctica
January 7, 2084	17:30:23	Partial	Partial: Antarctica , South America

میژووی گیرانه کان	کاتی جیہانی	جۆر	شوینی پۆژگیرانه کان
July 3, 2084	01:50:26	Annular	Annular: Russia, United States, Canada Partial: northern Europe, Asia, North America
December 27, 2084	09:13:48	Total	Total: South Atlantic , Indian Ocean Partial: Africa, Antarctica , Australia
June 22, 2085	03:21:16	Annular	Annular: India, Myanmar , China, central Pacific Partial: Asia, Indies , Australia
December 16, 2085	22:37:48	Annular	Annular: central Pacific Partial: Australia, North America
June 11, 2086	11:07:14	Total	Total: Namibia , Botswana , South Africa Partial: South America, Africa
December 6, 2086	05:38:55	Partial	Partial: Asia
May 2, 2087	18:04:42	Partial	Partial: north Europe, north Asia, North America

میزووی گیرانه کان	کاتی جیهانی	جۆر	شوئینی پۆژگیرانه کان
June 1, 2087	01:27:14	Partial	Partial: New Zealand
October 26, 2087	11:46:57	Partial	Partial: South America, Antarctica
April 21, 2088	10:31:49	Total	Total: Mauritania , western Sahara , Mali , Algeria , Tunisia , Greece, Turkey , Russia, Kazakhstan , China Partial: North America, Africa, Europe, Asia
October 14, 2088	14:48:05	Annular	Annular: Chile , Argentina Partial: South America, Antarctica , Africa
April 10, 2089	22:44:42	Annular	Annular: Australia, central Pacific Partial: Antarctica , North America
October 4, 2089	01:15:23	Total	Total: China, Central Pacific Partial: Asia, Indies , Australia
March 31, 2090	03:38:08	Partial	Partial: Antarctica , Australia, New Zealand

میژووی گیرانه کان	کاتی جیهانی	جوړ	شوینی پوژگیرانه کان
September 23, 2090	16:56:36	Total	Total: Canada, Greenland , United Kingdom, France Partial: North America, Europe, Africa, north Asia
February 18, 2091	09:54:40	Partial	Partal: North Africa , Europe, Asia
August 15, 2091	00:34:43	Total	Total: southern Antarctic Ocean , near Antarctica Partial: Australia, Antarctica , New Zealand
February 7, 2092	15:10:20	Annular	Annular: Panama , Colombia , Venezuela , Guyana , Morocco , Algeria Partial: Americas , Europe, Africa
August 3, 2092	09:59:33	Annular	Annular: Liberia , Ivory Coast , Ghana , Togo , Benin , Nigeria , Cameroon , Chad , Central African Republic , Sudan , Kenya , Somalia Partial: Africa
January 27, 2093	03:22:16	Total	Total: Australia Partial: Indies , Australia, Antarctica , New Zealand
July 23, 2093	12:32:04	Annular	Annular: United States, Canada, Central Europe , Turkey , Iraq , Iran , Afghanistan , Pakistan Partial: Americas , Europe, Africa, Asia

میزووی گیرانه کان	کاتی جیهانی	جۆر	شوینی پۆزگیرانه کان
January 16, 2094	18:59:03	Total	Total: Antarctica Partial: South America, Antarctica , New Zealand
June 13, 2094	00:22:11	Partial	Partial: southern Antarctic Ocean , near Antarctica
July 12, 2094	13:24:35	Partial	Partial: North America, Asia
December 7, 2094	20:05:56	Partial	Partial: North America
June 2, 2095	10:07:40	Total	Total: Namibia , South Africa, Botswana , Zambia , Mozambique , Madagascar Partial: Africa
November 27, 2095	01:02:57	Annular	Annular: China, Korea , Japan, central Pacific Partial: Asia, Indies , Australia
May 22, 2096	01:37:14	Total	Total: Indonesia , Central Pacific , Philippines Partial: Asia, Indies , Australia, North America

میژووی گیرانه کان	کاتی جیہانی	جۆر	شوینی پۆژگیرانه کان
November 15, 2096	00:36:15	Annular	Annular: Malaysia , Indonesia , New Guinea , Australia, New Zealand Partial: Indies , Antarctica
May 11, 2097	18:34:31	Total	Total: Alaska , Russia Partial: Asia, North America, northern Europe
November 4, 2097	02:01:25	Annular	Annular: Antarctica Partial: Australia
April 1, 2098	20:02:31	Partial	Partial: Antarctica , South America
September 25, 2098	00:31:16	Partial	Partial: Asia, North America
October 24, 2098	10:36:11	Partial	Partial: southern Antarctic Ocean , near Antarctica
March 21, 2099	22:54:32	Annular	Annular: central Pacific Partial: Australia, New Zealand, Antarctica , North America

میژووی گیرانه کان	کاتی جیهانی	جۆر	شوینی پۆژگیرانه کان
September 14, 2099	16:57:53	Total	Total: Canada, United States, central Atlantic Partial: Americas , Africa
March 10, 2100	22:28:11	Annular	Annular: central Pacific , Hawaii , Northwestern United States Partial: Australia, North America
September 4, 2100	08:49:20	Total	Total: central Africa, Madagascar Partial: Africa, Antarctica

https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_solar_eclipses_in_the_21st_century

خشته‌ی مانگ گیرانی سده‌ی 21

Penumbra : سیبهری / Partial : نیمچه‌یی / Total : ته‌واو

Date میژوو	کاتی جبهانی لوتکه	Type جوړ
1998 Aug 08	2:25	Penumbra
1999 Jan 31	16:18	Penumbra
1999 Jul 28	11:34	Partial
2000 Jan 21	4:44	Total
2000 Jul 16	13:56	Total
2001 Jan 09	20:21	Total
2001 Jul 05	14:55	Partial
2001 Dec 30	10:29	Penumbra
2002 Jun 24	21:27	Penumbra
2002 May 26	12:03	Penumbra
2002 Nov 20	1:47	Penumbra
2003 May 16	3:40	Total
2003 Nov 09	1:19	Total
2004 May 04	20:30	Total
2004 Oct 28	3:04	Total
2005 Apr 24	9:55	Penumbra
2005 Oct 17	12:03	Partial
2006 Mar 14	23:48	Penumbra
2006 Sep 07	18:51	Partial
2007 Mar 03	23:21	Total
2007 Aug 28	10:37	Total
2008 Feb 21	3:26	Total
2008 Aug 16	21:10	Partial
2009 Feb 09	14:38	Penumbra
2009 Aug 06	0:39	Penumbra
2009 Jul 07	9:39	Penumbra
2009 Dec 31	19:23	Partial
2010 Jun 26	11:38	Partial
2010 Dec 21	8:17	Total
2011 Jun 15	20:13	Total
2011 Dec 10	14:32	Total
2012 Jun 04	11:03	Partial
2012 Nov 28	14:33	Penumbra

2013 Apr 25	20:07	Partial
2013 May 25	4:10	Penumbral
2013 Oct 18	23:50	Penumbral
2014 Apr 15	7:46	Total
2014 Oct 08	10:55	Total
2015 Apr 04	12:00	Total
2015 Sep 28	2:47	Total
2016 Mar 23	11:47	Penumbral
2016 Sep 16	18:54	Penumbral
2016 Aug 18	9:42	Penumbral
2017 Feb 11	0:44	Penumbral
2017 Aug 07	18:20	Partial
2018 Jan 31	13:30	Total
2018 Jul 27	20:22	Total
2019 Jan 21	5:12	Total
2019 Jul 16	21:31	Partial
2020 Jan 10	19:10	Penumbral
2020 Jul 05	4:30	Penumbral
2020 Jun 05	19:25	Penumbral
2020 Nov 30	9:43	Penumbral
2021 May 26	11:19	Total
2021 Nov 19	9:03	Partial
2022 May 16	4:11	Total
2022 Nov 08	10:59	Total
2023 May 05	17:23	Penumbral
2023 Oct 28	20:14	Partial
2024 Mar 25	7:13	Penumbral
2024 Sep 18	2:44	Partial
2025 Mar 14	6:59	Total
2025 Sep 07	18:12	Total
2026 Mar 03	11:33	Total
2026 Aug 28	4:13	Partial
2027 Feb 20	23:13	Penumbral
2027 Aug 17	7:14	Penumbral
2027 Jul 18	16:03	Penumbral
2028 Jan 12	4:13	Partial
2028 Jul 06	18:19	Partial
2028 Dec 31	16:52	Total
2029 Jun 26	3:22	Total
2029 Dec 20	22:42	Total
2030 Jun 15	18:33	Partial
2030 Dec 09	22:27	Penumbral

2031 Jun 05	11:44	Penumbral
2031 May 07	3:51	Penumbral
2031 Oct 30	7:45	Penumbral
2032 Apr 25	15:13	Total
2032 Oct 18	19:02	Total
2033 Apr 14	19:12	Total
2033 Oct 08	10:55	Total
2034 Apr 03	19:05	Penumbral
2034 Sep 28	2:46	Partial
2035 Feb 22	9:05	Penumbral
2035 Aug 19	1:11	Partial
2036 Feb 11	22:11	Total
2036 Aug 07	2:51	Total
2037 Jan 31	14:00	Total
2037 Jul 27	4:08	Partial
2038 Jan 21	3:48	Penumbral
2038 Jul 16	11:34	Penumbral
2038 Jun 17	2:43	Penumbral
2038 Dec 11	17:43	Penumbral
2039 Jun 06	18:53	Partial
2039 Nov 30	16:55	Partial
2040 May 26	11:45	Total
2040 Nov 18	19:03	Total
2041 May 16	0:41	Partial
2041 Nov 08	4:33	Partial
2042 Oct 28	19:33	Penumbral
2042 Apr 05	14:28	Penumbral
2042 Sep 29	10:44	Partial
2043 Mar 25	14:30	Total
2043 Sep 19	1:50	Total
2044 Mar 13	19:37	Total
2044 Sep 07	11:19	Total
2045 Mar 03	7:42	Penumbral
2045 Aug 27	13:53	Penumbral
2046 Jan 22	13:01	Partial
2046 Jul 18	1:04	Partial
2047 Jan 12	1:24	Total
2047 Jul 07	10:34	Total
2048 Jan 01	6:52	Total
2048 Jun 26	2:01	Partial
2048 Dec 20	6:26	Penumbral
2049 Jun 15	19:12	Penumbral
2049 May 17	11:25	Penumbral

2049 Nov 09	15:50	Penumbral
2050 May 06	22:30	Total
2050 Oct 30	3:20	Total
2051 Apr 26	2:14	Total
2051 Oct 19	19:10	Total
2052 Apr 14	2:16	Penumbral
2052 Oct 08	10:44	Partial
2053 Mar 04	17:20	Penumbral
2053 Aug 29	8:04	Penumbral
2054 Feb 22	6:49	Total
2054 Aug 18	9:24	Total
2055 Feb 11	22:44	Total
2055 Aug 07	10:51	Partial
2056 Feb 01	12:24	Penumbral
2056 Jul 26	18:41	Penumbral
2056 Jun 27	10:01	Penumbral
2056 Dec 22	1:47	Penumbral
2057 Jun 17	2:24	Partial
2057 Dec 11	0:51	Partial
2058 Jun 06	19:14	Total
2058 Nov 30	3:14	Total
2059 May 27	7:53	Partial
2059 Nov 19	12:59	Partial
2060 Nov 08	4:02	Penumbral
2060 Apr 15	21:35	Penumbral
2060 Oct 09	18:51	Penumbral
2061 Apr 04	21:52	Total
2061 Sep 29	9:36	Total
2062 Mar 25	3:32	Total
2062 Sep 18	18:32	Total
2063 Mar 14	16:04	Partial
2063 Sep 07	20:39	Penumbral
2064 Feb 02	21:47	Partial
2064 Jul 28	7:50	Partial
2065 Jan 22	9:57	Total
2065 Jul 17	17:46	Total
2066 Jan 11	15:02	Total
2066 Jul 07	9:28	Partial
2066 Dec 31	14:28	Penumbral
2067 Jun 27	2:39	Penumbral
2067 May 28	18:54	Penumbral
2067 Nov 21	0:02	Penumbral

2068 May 17	5:40	Partial
2068 Nov 09	11:44	Total
2069 May 06	9:07	Total
2069 Oct 30	3:33	Total
2070 Apr 25	9:19	Penumbra
2070 Oct 19	18:49	Partial
2071 Mar 16	1:29	Penumbra
2071 Sep 09	15:03	Penumbra
2072 Mar 04	15:21	Total
2072 Aug 28	16:03	Total
2073 Feb 22	7:22	Total
2073 Aug 17	17:40	Total
2074 Feb 11	20:53	Penumbra
2074 Aug 07	1:53	Penumbra
2074 Jul 08	17:19	Penumbra
2075 Jan 02	9:52	Penumbra
2075 Jun 28	9:53	Partial
2075 Dec 22	8:53	Partial
2076 Jun 17	2:37	Total
2076 Dec 10	11:32	Total
2077 Jun 06	14:57	Partial
2077 Nov 29	21:33	Partial
2078 Nov 19	12:37	Penumbra
2078 Apr 27	4:33	Penumbra
2078 Oct 21	3:05	Penumbra
2079 Apr 16	5:08	Partial
2079 Oct 10	17:28	Total
2080 Apr 04	11:21	Total
2080 Sep 29	1:50	Total
2081 Mar 25	0:19	Partial
2081 Sep 18	3:32	Penumbra
2082 Feb 13	6:26	Partial
2082 Aug 08	14:44	Penumbra
2083 Feb 02	18:24	Total
2083 Jul 29	1:03	Total
2084 Jan 22	23:10	Total
2084 Jul 17	16:56	Partial
2085 Jan 10	22:29	Penumbra
2085 Jun 08	2:15	Penumbra
2085 Dec 01	8:22	Penumbra
2086 May 28	12:41	Partial
2086 Nov 20	20:17	Partial

2087 May 17	15:52	Total
2087 Nov 10	12:02	Total
2088 May 05	16:14	Partial
2088 Oct 30	3:00	Partial
2089 Mar 26	9:31	Penumbral
2089 Sep 19	22:08	Penumbral
2090 Mar 15	23:45	Total
2090 Sep 08	22:49	Total
2091 Mar 05	15:55	Total
2091 Aug 29	0:35	Total
2092 Feb 23	5:18	Penumbral
2092 Aug 17	9:11	Penumbral
2092 Jul 19	0:39	Penumbral
2093 Jan 12	17:57	Penumbral
2093 Jul 08	17:21	Partial
2094 Jan 01	16:57	Partial
2094 Jun 28	9:59	Total
2094 Dec 21	19:53	Total
2095 Jun 17	21:57	Partial
2095 Dec 11	6:12	Partial
2096 Jun 06	2:40	Penumbral
2096 Nov 29	21:19	Penumbral
2096 May 07	11:21	Penumbral
2096 Oct 31	11:27	Penumbral
2097 Apr 26	12:15	Partial
2097 Oct 21	1:27	Total
2098 Apr 15	19:01	Total
2098 Oct 10	9:16	Total
2099 Apr 05	8:27	Partial
2099 Sep 29	10:33	Penumbral
2100 Feb 24	15:02	Penumbral
2100 Aug 19	21:41	Penumbral

https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_21st-century_lunar_eclipses

- John D Fox (1995) Astronomy – Journey to the cosmic frontier. Mosby.
  - North. J,(1994) Astronomy and Cosmology. Fontana Press. London.
  - Moore, P (1997) Guide to Stars and Planets.
  - (1995) Astronomy. London.
  - Weinberg. W. (1977) The first three minutes : A modern view of the origin of -
- the Universe. Fontana/ Collins. Glasgow.
  - https://en.wikipedia.org/wiki/Timeline_of_astronomy#2006.
  - https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_solar_eclipses_in_the_21st_century.
  - https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_21st-century_lunar_eclipses .
- وریا عمرامین (1999) کسوف الشمس و الانجازات العقیمة . مجله روشنبیری نوئ . ع 144 دار الیقافه الكردیه . بغداد .
- (1983) لوتکه‌ی زیره‌کی . پ. العراق ژ. ۲۲۲۶ ی 17/5/1983 .
  - (1985) نامه‌یه‌کی سامناک له ژیانئیکی ترهوه . هاوکاری ژ 772 ی 17/1/1985 .
  - (1986) کیمان میوانداریتتی هالی ده‌کاته‌وه . پۆژنامه‌ی (العراق) ژماره 3080 ی 12/3/1986 .

ژیاننامہ

پروفیسور د. وریا عمر امین

- ۱۹۴۷/۲/۱۵ له شاری کۆیه له دایک بووه .
- قوتابخانهی سه‌ره‌تاییی له عنکاوه و ناوه‌ندی و ئامادهیی له هه‌ولێر ته‌واو کردووه .
- ۱۹۷۱ به‌که‌لۆریۆسی له زمان و ئه‌ده‌بی کوردیی له‌زانکۆی به‌غداد به‌یه‌که‌می وه‌رگرتووه .
- ۱۹۷۲ - ۱۹۸۰ له‌زانکۆکانی مۆسکۆ و له‌نده‌ن خۆیندوویه‌تی و بېروانامه‌ی به‌که‌لۆریۆس و دبلۆم و ماجستیر و دکتۆرای وه‌رگرتووه .
- ۱۹۸۰ به‌مامۆستای زمانه‌وانی له‌به‌شی کوردیی زانکۆی به‌غداد دامه‌زرێنراوه .
- ۱۹۸۲ - ۱۹۹۹ سه‌رۆکایه‌تی به‌شی کوردیی کولێجی په‌روه‌رده‌ی زانکۆی به‌غدادی پێ سپێنراوه .
- ۱۹۹۲ پله‌ی پروفیسۆری وه‌رگرتووه . به‌که‌م که‌سه‌ پله‌ی پروفیسۆری له‌زمانی کوردیدا ده‌سگێرکات .
- ۱۹۹۷ بوو به‌ئهن‌دامی کۆپی زانیاری عیراق .
- ۲۰۰۴ دکتۆرای دووه‌می له‌میژوودا وه‌رگرتووه .
- ۲۰۰۷ بوو به‌ئهن‌دامی کارای کۆپی زانیاری کوردستان (ئه‌کادیمیای کوردی) .
- دامه‌زرێنه‌ری به‌شی خۆیندنی بالایی ماجستیر و دکتۆرای زمان و ئه‌ده‌بی کوردییه‌ له‌زانکۆی به‌غداد و زانکۆکانی کوردستان .
- پروفیسۆری زمانه‌وانییه‌ له‌زانکۆی به‌غداد و پروفیسۆری وانه‌بیژه‌ له‌زانکۆکانی سه‌لاحه‌ددین و سلێمانی و کۆیه‌ و گه‌رمیان .
- سه‌ره‌رشت و سه‌رۆک و ئهن‌دامی لیژنه‌ی گفتوگۆی زیاتر له‌ ۳۵۰ نامه‌ی ماجستیر و دکتۆرا بووه‌ له‌ زمان و ئه‌ده‌بی کوردی و ئینگلیزی و فارسی و عه‌ره‌بی و په‌روه‌رده‌ و ده‌رووناسیدا .
- زمانێ کوردی و ئینگلیزی و عه‌ره‌بی و تورکمانی و کلدانی و پووسی و فارسی ده‌زانئ . به‌کوردی و عه‌ره‌بی و ئینگلیزی ده‌نوسئ و بڵاوده‌کاته‌وه .
- زیاتر له‌ هه‌زار وتار و لیکۆلینه‌وه‌ و کتییی له‌ باره‌ی زمان و ئه‌ده‌ب و فه‌لسه‌فه‌ و سالنامه‌ و میژوو و زانستدا بڵاوه‌بوته‌وه .
- یه‌که‌م بڵاوکراوه‌ی شیع‌ر بوو له‌ سالی ۱۹۶۵ دا . کۆمه‌له‌ شیع‌ریکی به‌ناوی (سه‌یرانیکی شیع‌رستان) هوه‌ له‌ سالی (۲۰۰۷) له‌ ده‌زگای ئاراسدا بڵاوه‌بوته‌وه .
- پله‌ی زانستی ده‌یان مامۆستای زانکۆی به‌رزکردۆته‌وه‌ بۆ پروفیسۆری و پروفیسۆری یاریده‌ر و مامۆستا له‌ بواری زمان و ئه‌ده‌بی کوردی و ئینگلیزی و فارسی و پووسی و عه‌ره‌بی و په‌روه‌رده‌ و ده‌رووناسیدا .
- زیاتر له‌ ۴۰۰ سوپاسنامه‌ و بېروانامه‌ و زبێ پزلیانی پێ به‌خشاوه .
- زیاتر له‌ په‌نجا لیکۆلینه‌وه‌ و باس و وتار له‌ باره‌ی کاره‌کانییه‌وه‌ بڵاوکراونه‌ته‌وه .
- ۲۰۱۲ خانه‌نشین کرا .
- ۲۰۱۶/۱/۱۷ ناسناوی پروفیسۆری نایاب له‌ زانکۆی به‌غداددا پێ به‌خشاوه .

القفزات العظيمة لعلم الفلك

د. وريا عمر امين

THE GREAT LEAPS OF ASTRONOMY

Dr. Wirya Omar Amin

